

Красен Шидеров

Живи разкази
чути и записани в кръчма

ПРЕДГОВОР ОТ АВТОРА

Оскотяваме като народ! Оскотяваме като хора! Държавата ни отдавна е скотска! От ден на ден губим себе си. Губим душата си. Все повече и повече затъваме в калта на робското си битие и се давим. Върху главите ни са се качили всякакви хора, загубили човешкото в себе си, и ни натискат в калта. Ядат ни хляба, пият ни водата, дишат ни въздуха и ни плюят в лицето. Писна ми от тях и ги пращам по дяволите! Не очаквам някой да ми стисне ръката за тази моя първа книга. По-скоро вярвам, че ще ми пратят мутри. Какво пък, това ще значи, че са я прочели, че има смисъл от нея и че все още има Надежда, а след нея вървят сестрите ѝ.

Красен Шидеров

* * *

ВРЕМЕ ЗА ПРОШКА

Тримата сядаха винаги в ъгъла на масата за трима. Старият беше на почтена, преклонна възраст, а двамата по-млади – на онази неопределена възраст, когато мъжът започва да млее на около шестдесет години. Тримата винаги пиеха заедно по едно и също време, едно и също и винаги заедно ставаха. Правеха го мъчително, без да вдигат поглед от чашите си, без да обръщат внимание на останалите хора в кръчмата. Макар че не реагираха по никакъв начин, тях често ги обсъждаха и навярно до ушите им долитаха предизвикателно високите пиянски брътвежи. Те бяха почти винаги на тема тримата в ъгъла. Като се появят, спират всички други разговори, всички млъкват, дори вечно пияните Данчо и бившият заместник кмет на общината, и слушат кой какво има да каже за тримата в ъгъла. Започват примерно следните разговори:

– Ега ти хората, баре да почерпят, млъкват като сундюци и си пият пиенето, откакто се помня все е така.

– Остави се, даже и Даню Камъка не можа да изкрънка пиене, да не говорим, че въобще не го изслушаха, макар че историите му са страхотни.

– Зарежи ги, богаташи! Преди Девети септември – на власт и с пари, след Девети пак парите и властта – в тях, сега след Десети ноември отново властта и парите са техни, мамка им думбазка!

– Тоя дъртият не си знае парите, сега пък и завода като си върна, фрашкан е с пари.

– Ами другите двама, единият – директор на завода, другият – шеф на милицията.

– А бе, какво говориш, преди Девети септември заводът – техен, след Девети септември – пак техен и след Десети ноември – отново техен. Не можем от тях да се уредим.

– Човек не може да се вреди от тях, да забогатее. Навремето единствено от тотото можеше да спечелиш пари или пък като откраднеш, сега пак същата работа. Аз толкова много се надявах на тази пуста приватизация, за да спечеля, да измъкна нещичко, обаче тез' галфони политици отде я измислиха реституцията, няма измъкване от беднотията, пак на тотото и на кражбата се надявам, за да забогатее. От наследство също става да се забогатее, ама той, моят дъртак, нивата му два декара на Гол камък, а ливадата му декара и половина на Сух пясък, и ще ми говорят да

съм предприемчив, работлив и упорит. Така било се забогатявало! На мене ще ми разправят! Дайте ми вие богатствата на ония тримата, пък гледай какво е да си богат! Ха, наздраве!

– Пий, наздраве! Нали са роднини, богатствата от тях няма да излязат. Пък не могат да се търпят един друг, а в същото време душа дават един за друг.

– Мълчете бе комуняги, той, дъртакът, нали със стария се имат...

– Какво го защитаваш бе, скапан седесар такъв!

– ...Старият нали е работил навремето за дъртака, то и вашите поветото са работили за него... Какво знаете вий, на 120 души работа и хляб е давал и от нашите старци един не можеш да намериш лошо да каже за дъртака, въпреки че ги експлоатирал. Бастуните им с бастуни! Каруци са правили, сглобявали са автобуси и леки коли „Форд“ по договор с Америка.

– Ами ние за кого работехме през социализма? За племенника му! Уж социализъм, власт на народа, пък ние с дочените куртки, омазнени, в монтажните халета монтираме шкоди и чавдари, а другарят директор с английски вълнен костюм и вратовръзка се вози на черната волга.

– Ще се вози я, нали вуйчото преди Девети септември го е издържал да учи. В Англия взел висше образование, висша култура. Я погледнете как протяга пръстчето, докато държи чашата си. И все уиски жули.

– А брат му, шефът на милицията, той в Москва е завършил академията Дзержински, върнал се в България с парашут, партизанин станал.

– И тримата са дърти лисици! Дъртакът е лисица! Усещал е през войната, че тука ще дойдат други агалари и се подготвил овреме, я за янките, я за братушките.

Печката – циганска любов, монтирана в средата на кръчмата, се нажежаваше до малинено червено, разговорите, и те се разгорещяваха, страстите се разпалваха и преминаваха в кръсъци, песни, викове, псувни и закани неизвестно по чий адрес. Тримата на масата в ъгъла все така невъзмутимо продължаваха да си отпиват бавно и съдържано от питиетата, като че ли изпълняваха древен езически ритуал, и вдигаха очи нагоре, произнасяйки дума, само когато трябваше да отпратят нахален пияница, който се навираше, я да изпроси почерпка, я да се чукне с тях за наздраве или пък да се опита да ги предизвика на скандал, нещо, което не се отдаваше на никого. Неуспелите нахалници преплуваха облаците цигарен дим, приставаха край масата си и отново започваха разговори за тримата в ъгъла. Разговори, които бяха предизвикателно високи, за да бъдат чути от когото трябва. Щом започнеха този тип разговори, всички

замълчаваха и започваха да взимат участие в тях, като почти не се прекъсваха, също като на научна конференция. И ако нададеше човек ухо, можеше да ги чуе и да разбере, кои са тримата в ъгъла и дори да си състави мнение за тях.

– Чакай, чакай, аз не ги познавам кои са тия тримата, за които говорите всички? – питаше някой случаен посетител на кръчмата и почти винаги получаваше следния отговор:

– Този, дъртият, е фабрикантът Х. от преди Девети септември четир'се и четвърта година... Да бе, да... Същият дето имал договор с Форд и сглобявал от готови американски части леки коли и автобуси по негов лиценз. От преди Девети септември богаташ, тузар! Освен това и каруци и файтони правил за износ, а и за местна продажба тука в България. Даже отказал коопериране с „Опел“, защото германците влезли в Полша и започнали Втората световна война. ...Как откъде ги знаем тия работи? На половината кореняци бащите и дядовците са работили за него, 120 работници е имал и добре им е плащал, не като сегашните патрони. К'во плащат? Дават социални помощи, то и ний заради туй работим – колкото да не заспим. Ами че то, по-добре да се регистрира човек в бюрото по труда и без да работи, от социални помощи може да се живее. Има за хляб и ракия.

Някой ще му подвикне:

– Не се отклонявай от темата и спри да политиканстваш. Туй си е кръчма, да не ти е парламент, пък и ти нямаш пари като депутат и заради туй жулиш скоросмъртница менте.

– Добре де, ама не съм ли прав!

Тук набързо изрязваха квитанциите на отклонилия се от темата пианица, отнемаха му думата, а ако настояваше да говори, някой от по-ячките наоколо го тупваше по врата и му затваряше устата по този начин, след което разказа биваше продължен от някой друг.

– Човекът бил много богат, казват, че златото си с кантари го мерил, ама на, дошли руснаците, слезли партизаните, златото прибрали, фабриката национализирали, него го изпратили да пресушава айдемирските блатата. От '49-та до '75-та година правил от блатата ниви. Обаче имал корава душа, устискал и дочакал да го освободят. Върнал се половин човек, племенниците се втурнали тогава – доктори, лекари, чак в Съветския съюз, в Крим на лечение... И го изправили на крака. Той иначе освен племенниците си никого си няма. И те освен него друго си нямат, е жени, деца имат, ама иначе са си кръгли сираци от малки. Тези двамата до дъртака са племенниците. Той, дъртият, им е вуйчо, от малки

ги отгледал, сестра му, ще рече майка им, се поминала рано, от мъка по баща им, убит по политически причини през трийсе и незнам коя си година. Та те още невръстни остават кръгли сираци на ръцете на дъртака. Отгледал ги той и добре ги изучил, и двамата са учили висше образование в странство. Единият учил икономика в Англия, другият – военни науки в Съветския съюз. Интересното е, че и двамата станали комуняги. Като станали партизанските години '42-ра, '43-та, '44-та и двамата станали партизани. На Девети септември, като слезли от Балкана, при вуйчо си отишли, довели го в кръчмата и се почерпили тогава от радост за народната власт. За първи път тогава, тримата тъй се почерпили, ама не мълчали като немци, както сега, ами разказвали на вуйчо си как ще правят земния рай, социализма. И почнали да го правят. Единият, военният, станал архангел, шеф на милицията, той там до пенсия изкарал, абе до Десети ноември '89-та, другият станал стопански ръководител. Четиридесет и девета година, като станала национализацията, дъртият с ловната пушка изгонил от фабриката си тричленката, която дошла да го национализира. Вечерта той поканил на кръчма племенниците си и им разказал за хилядите мъки, с които натрупал имането. Тогава за втори и последен път говорили, докато се черпят. Почерпили се те, а на другия ден сутринта двамата племенници арестували родния си вуйчо и го изпратили на съд, а ключовете на предприятието и на блиндираната каса предали на национализаторите. Разказват, че богатствата на Джамбазята от златото в касата на фабриката произлизат, нали Стоенчо касиер на тричленката бил. Но пък кой бил там да види, че да знае, и после забогатял един беден човек. Тъй изчезнало богатството, дето го труपाल дъртакът. Тъй отишъл той да пресушава айдемирските блата. Ама добре били племенниците, иначе там щял да се затрие вуйчото, не посмели надзирателите да го мъчат или убият, щото си има човекът племенник, шеф на милиция. А другият племенник, нали икономика завършил, назначили го за директор на вуйчовото, в национализираното му предприятие. И нали на свое наследствено място бил, като на свое се трудил и голям комбинат стана за автобуси и камиони, ама вече не за „Форд“, а за „Шкода“ и „Чавдар“. Седемдесет и пета година, като си дошъл вуйчото от концлагера, влязъл в комбината, разгледал го, отишъл при директора и му рекъл: „Не си ми харчил парите напусто в странство, хубаво си се изучил, добре си го направил“. Обърнал се кръгом, излязъл и до '95-та година, до реституцията, кракът му не стъпил в комбината. С подкрепата на бившите си работници преживявал, нито работа, нито пенсия имал, нито пари, нали и къщата му национализирали, то поне мазето му

оставили, в него да живее, и то благодарение на племенниците, иначе съвсем на улицата щял да остане човекът. Ама от тях пари, храна, дреха да вземе, да приеме от тях помощ... Не! Колко го молили племенниците, но той е горд, много горд човек, инак те всичко били готови да му осигурят и прилични дрехи, и жилище, и храна, и пари... Ама той... Не! Като се закучил, „не бил приемал подаяния“. Иначе, чат-пат, изкарвал някой лев с поправка на каруци, но с толкоз живее ли се, ако не били нашите бащи и дядовци – бившите му работници де, щял да псовиса. А щом имал пари, викал племенниците си, вечер в кръчмата и ги черпел, племенника, дето учел в Англия – уиски, племенника, който учил в Русия – водка, той самия пък пийва греяна ракия. И нали ги възпитавал строго, с алкохола не прекаляват и тримата, по сто грама пият, и то бавно пият, а щом свършат, веднага вкъщи. А седнат ли на масата, дума не обелват, знаят младите, че са виновни пред стария, мълчат виновно, но и той мълчи, и той като виновен, че те нагоре не се издигнали заради него, нищо, че са учени и способни, щото вуйчото бил фашист, те прошка от него чакат, той от тях ли чака? Пък да речеш, че племенниците ламтят за комбината, дето дъртят го реституира през '95-та година. Те всичко си имат хората, нали са учени, грамотни и фирмите им фирми, и парите им пари. Обаче пред вуйчо си вода не газят. Не заради наследството, а ей тъй, от обич и уважение.

Тука разказвачът млъква и си надига чашата, че му е пресъхнало гърлото от много приказки. Другите посетители, и те мълчаливо пият и се заглеждат в тримата. В кръчмата цари тишина, която нарушава един пияница, известен с прякора Сервитъора.

– Да го лопнат по тиквата с един кърпел и наследството става тяхно.

Заради ненавременното си и тъпо обаждане обаче, той получава удар по главата от друг нашенец, Данчо, по прякор Камъка. След това пък трети посетител, бивш вече директор на селскостопанска кредитна институция предлага:

– Ама че тъпа история, 'ади нещо по-хубаво да си разкажем, я да съберем масите една до друга, че да седнем на обща маса и да си разказваме.

А тримата горди мъже, седнали на масата в ъгъла, продължават мълчаливия си разговор, все така вперили поглед в чашите си, без да обръщат внимание на шума и суетенето до тях. Тази вечер е като всяка друга, когато са в кръчмата: те са сами, дават и получават прошка.

19. 09. 2003 г. Шумен

МЕТАМОРФОЗИ

Ако искате и аз да ви разкажа някоя моя история, трябва да ми платите, подписа ми струва милион, тъй да знаете. Добре де, добре, ама поне една водка почерпете, тя иначе не може, потомствен търговец на добитък съм бил хе-е-ей...

Бая зор видях по десети ноември, докато разбере, какво става, то висшето селско образование и партийния, пък и ченгесарския опит по границите не стига в такива ситуации. Бая се бях объркал, бре нашите дават власта, бре, пък другите наши хептен през тръните – те пък в опозиция излязоха. Бе, как тъй в опозиция, мене питаха ли. Тъй агънъм, срещу власт хич ходи ли се? Ни' знам к'во да мисля, ни' знам к'во да правя. А пък съм цял ЗАМ на шефа. Хеле, тука-там, тука-там, не ме оставиха нашите. Какво ме гледате, така си беше до тогава! Направиха ме зам.-кмет на общината. Ама, трудно, трудно! Трябваше и през избори за кмет на община да мина, пък после секретар, че зар-зор избраха ме на сесия. Ама докато ме избрат, голям зор видях, трябваше да си сменям амплото. То пък вий, от туй какво ли разбирате! И тъй станах от партиен зам общински зам. Кой да се надява в тия мътни времена, четири години мандат, ама и кой да знай, пък като се заговори по едно време за общинска приватизация, като си направих сметката по Петъртанчовски, както си зная, хикс предприятия за приватизация, значи хикс на квадрат банкети. Тъй е, к'во знаете вий, ама всяка жаба да си знае гьола, а аз – агенцията. Ех, като го подкарах, от банкет на банкет, няма изтрезняване. Не разбрах дори кога съм счупил служебното балканче. То един журналист беше писал по вестниците, ама взех ли му здравето! Не разбрах кога свърши мандата, след един банкет отивам на работа, пък там в кабинета ми седнал друг. Пропил съм момента. Тъй бе, не ги проспах, пропих ги тия четири години! Виж, тогава рушвети, бакшиши не съм взимал. Най-много след банкет със суджук, с мезелик да напълня джобовете, овца за пъстърма, бутилка вино или водка, все дреболии. Дреболии, ама от тях по-важни няма. Останах на улицата бе, АЗ, дето съм я управлявал тази държава, АЗ, дето съм се борил за демокрация със шефа, АЗ, дето се вика, Човекът, дето съм я създал таз' държава преди хиляда и триста и курсур години, АЗ, останах на улицата. Че и не съм знаел вместо банкети по някое шише, мезе да заделям за черни дни, пък и кой да ме светне тогава. Нови времена, нови знания, не че не знам всичко, ама ха де! Три

години, АЗ, партиен Зам, кметски Зам, останах на улицата, в магазинчето за котешки принадлежности и фризури, дето го отвориха жената и дъщерята. А бе оттам изкарват ли се пари за банкет – най-много шише водка, пък и като се прибера вкъщи, шишето вече празно, а там като ме емнат, дъщерята, жената, бре викове, бре кръсъци, виж не са ме били, съвсем съм сигурен, страх ме беше да се прибера вкъщи, цели нощи в кръчмите и по пейките съм изкарвал, ама да разберат, че съм мъж. Труден живот! Тъй повече не можеше да се кара, отслабнах източих се, замязах на върлина. Мислих много, месеци разсъждавах и все из кръчмата се криех, да не ме видят и да ми попречат, и открих! Мене, мойта партия, селската, ме направи преди десети зам.-шеф, след Десети ме направи зам.-кмет, и аз на четиригодишна пияна глава като забравих да си плащам членския внос, като я напопържах, че ми иска членски внос, колкото за водка без мезе, и виж какво стана! Сега нямам и за малка водка! Реших – сменям си амплото, пак ставам партиец, ще си плащам членския внос, и там вътре в „партията“ все ще се намери за мене масичка и келнерче. Почнах аз, отивам веднъж – ядец, втори път – ядец, трети път – ядец, много ядец. Бе, викам си, чакай да изтрезнея. Изтрезнях и хоп, готово-о. Приеха ме обратно. За приемането обратно, приеха ме, но не ми дават масичка и сервитьорче, службичка де. Нямало ваканция. Бе на мен ли ще ги разправят тия, ще ми отказват, ама след време смачках ли ги, веднага щом взех власта и се разправих с всички. Бе тия хора не знаят ли, че аз поп и под кръста целувам. Те ми вадели кирливите ризи, балканчето, кучето, журналиста, счетоводител ли, чиновници ли, там някакви боклуци, ама не знаят с кого си имат работа. Те ме връщат, аз отивам, те ме гонят през едната врата, аз през другата – бух вътре и на дивана. Че тя е моята партия бе, че и от три месеца ортак на управляващите, отново бе, както едно време, а-а-а, времето сега е мое-е! И като почнах, де що чуя за ваканция, ходя в партията, подавам молба и искам партийна препоръка. Може да съм селски вишист, ама и за шеф-диригент на Ш-ската филхармония молба подадох и бой, бой по другите кандидати, с клюки бе, мен от бой не ме е страх, никак даже, ама друго си е с клюки, по-спокойно някак. Нали у наш'та партия официално е разрешено, записано в устава даже, пък тя и конституцията не може да му противоречи, че всеки може да оплюе всеки. Хеле, по едно време само двама кандидати сме, и то баш за агенцията, тя в квотата на моята партия. Викам си „дръж са сига, кат олюв пълзи, кат мисиряк тъпчи, зер да не излагаш търговското си на добитък име“, изпълнях бе, по рамото на новия шеф, по гърба на пишлетметата наивници покрай него.

Дрислювци! Света тръгнаха да оправят, водка не знаят да пият, да не говорим за уиски с онуй, как му беше името, батами, ха тъй, парти-й-йни лидери, лайнари. Ама тогаз ръка целувах, че и туй дето в ръка се държи и напред сочи. Влязох, с много зор, ама влязох в агенцията, ама аз да съм прост чиновник?! Не-е-е. Как тъй бе, мен търговска на добитък майка ме е раждала. Бе ура, бе тута, станах, АЗ, шеф на на агенцията, пък и едно мекере сервитьорче като ме откряна, „аз“, каже, „шефе, като подпиша сметката, само тогаз тя струва пари“. Тъй кажи, бе, мой човек, чи щом е тъй, мой подпис да не струва по-долу от милион? Не! Даже отгоре! И като почнах, милион по милион, ти знайш ли един милион, колко уиски с онуй, как му беше името на мезето, колко струва? Ни знайш, ти пиеш само водка, щот нямаш пари, и зарад туй си прозд, чу ли, прозд, мож дан съ пише тъй, но щом АЗ го казвам, тъй е, АЗ съм учил! Хубаво, ама не съм сигурен в себе си, бе тая моя партия в тия времена да не вземе пак да слезе от власт, тогава к'во прайвам?! Не че не мога да се напия, да я напопържам тогаз и да ида в оная, дето е на власт, щото тая, дет' не е на власт, не е баш моята. Мойта се е на власт. Я – викам си – да взема да я оглавя тая моя партия. АЗ като съм на челото и слизане от власта няма, и парите ми пари, и уискито ми с онуй мезе, уиски! Кеф ти риба, кеф ти паламуд! И като ги почнах, бой, бой! Скъсах ги от бой, от клюки, нали разбираш, той, шефът, дърт, ама ония млади, яки, на бой може и да деянят, ама на клюки – не. Ама сега, по-лесно! Нали съм шеф на агенция, раздавам държавни пари „наляво“, раздавам държавни пари „надясно“, прибирам си моите, давам малко на дъщерята и жената, за да няма бой вкъщи, с останалите черпя, бе сервитьори, бе прислужнички, бе чукачи в ковачницата, бе даскали, бе писатели, бе шатни читателки, кратуняци разни, покрай тия сервитьори и клиенти на келнер се обърнах, ама да ми е живо и здраво търговското на добитък име! Изтормозих се! Толкова много пиене ми изпиха, толкова много пари раздадох, че изгубих спокойствието и съня си. Вечер, като се прибера вкъщи не мога да заспя. А заспя ли, сънувам! Сънувам, много сънувам! Новия шеф сънувам – той парцал и да се спазари с него човек може. Ама младите, виж тях като ги сънувам, вир вода ставам, сякаш съм се отървал. И други работи сънувам, едни бели мишлета, едни паячета ме пълпят, чудна работа, чудесии, много по света, ама най ми е кеф да сънувам стария шеф. Стои той зад бюрото, аз изпънат по устав пред него, гледа ме цъка с уста, ама и си клати средния пръст – демек, намаза се, бе, намаза се на тоз! Разбих си нервите, ама станах партиен шеф! Ехе, издигнах се, аз, де да ме види моя търговски на добитък татко! Пет конференции правих,

четири пъти се провалях, ама нали старият шеф мъй учил, на петата дигнах цялата кръчма, платих й членския внос, вкарах я да гласува за мене. На тоз запуших устата, на оня намазах гърлото, пък с новия шеф на пазърлък го ударих. Разбрахме се с него, наш човек излезе накрая, проверен, с ферман, и станах партиен шеф. Пък след туй, едни банкети, едно пиене, едни ключеци, чак поздрави по местното радио и телевизия! Ама ха сега да ми накривят шапката: и парите у мене, и власта у мене. Това ми е то амплоато, преди зам. – сега ШЕФ – утре с хералдичен герб върху горното ляво джобче. Преди – клюки, сега – пари и мутри, утре – европолитик-меценат. Много важно! Избори имало, хе-е-е! На какво се надяват?! Като почна пак, бой, бой, бой, че като взема и пратя ония якичките! Те с клюки не се занимават... Пак ще съм АЗ, пак ще съм Първи, пак ще съм начело! Никой не може да ме спре!

Забележка на героя към автора: „Уроци, а, ще видят те, като стана депутат кой на кого уроци ще дава!“

15. 06. 2001 г.

ДЕПУТАТСКА ВОЛЯ – ГЛАС БОЖИЙ

Спокойно, не се впечатлявайте! Аз съм си същият. Един от вас! Нали съм съквартилец. От този квартал тръгнах нагоре, както се казва, от кварталната кръчма излязох и влязох в голямата политика. И така ми тръгнаха нещата, че общински съветник станах, че после депутат в парламента, а пък сега и втори мандат карам.

Аз, както знаете, съм инженер-химик, специалист по алкохолната ферментация. Що книги съм изчел, какъв труд по алкохолна ферментация съм полагал, дори ухото ми се запуши и се наложи да отида при лекар-УНГ. Докторът попогледна в ухото ми и рече на сестрата: „Пинсет!“ и взе, че бръкна с хладното желязо в ухото ми. Оттам извади едно топче и от това топче, докато го оглеждаше с нескрит професионален интерес, се разлетяха дрозодили. „Много си се ослушвал на бурето – рече докторът – я, ухото ти пълно с винени мушички, чак рой си завъдил.“ Как няма да завъдя, ами аз съм специалист, пък човек от съдбата си няма да избяга, я! На тоз приятел бурето забременяло, на друг – виното заболяло, пък те листи за общински съветници редили. Приятелите, не виното! И взеха, че ме направиха общински съветник. А като общински съветник какво натарактисване падна, хем съм безпартиен, хем от нашта партия ме избраха. Но общинска приватизация – как да оставя разни неспособници да я правят! Тука пък, с тая приватизация, как натарактисвах! Ех, много каша натарактисах! После се включих в предварителните избори. И нали шефа на предварителните избори ми е кум, ето ме на второ място в листата. За първото място имам особено мнение. Много проветриво е първото, а второто – по-закътано. Зад нечий гръб на завет! А тогава на същинските избори, една еуфория, едно скачане, и взех че, влязох в парламента. Е, тогава падна едно натарактисване, вече в републикански мащаб. Национална каша натарактисах, но хич не ми пука, защото положението макар и нататарчено, взехме че го изфилчихме. И взех, че влязох в Постоянната Парламентарна Комисия по Селско Стопанство. Как пък не!? Ми то професията на инженер-химика-ферментатор има много общо със селското стопанство! Той, добитъкът, яде ли – яде, вода пие ли – пие, има ли съответните входни и изходни отверстия – има ги, храната и водата ферментират ли в стомаха му – ферментират, след като ги изходи, пак ферментират ли – пак ферментират. Ето защо двойно съм убеден, че имам много общо със селското стопанство и

конкретно с добитъка. Това депутатстване добре ми се отрази. Освен че се натарактисвах, ами и заплата получавах. В старовремски пари изчислено по два златни наполеона на заседание. Обади квестора името ми – обадя се аз: „Тук!“ и наполеончетата – в джоба ми – туп! И звън-звън, весело ми звънят. А гласуването, туй най ми харесва. Събера аз двадесетина карти на отсъстващи колеги депутати и си гласувам еднолично, както си искам, освен ако не ми каже шефката как. Но с моите двадесетина гласа всякакви закони се приеха. Както се казва, моята депутатска свободна воля – „глас Божий“. Така си карах в онзи парламент. Натарактисвах на гуша, звънках с наполеончета, бях гласът Божий. А бе, общо взето аз, а и моята управляваща парламентарна група, доста се бяхме отарактисали, чак до уши, че и в квартална се заговорило за моите приватизационни отарактисвания, ама нейсе! Дойдоха избори и с изборите дойдоха и борбите за оставане в парламента, но сега имам особено мнение за второто място в листата. И като знам някои покрай царя как взеха да се изфилчват, а-а-а, на всяка цена трябва да съм в парламента! Но второто място си е второ...

Минаха изборите и аз пак съм депутат. Избра ме, бе, пак ме избра, мамка му проста и избирател! Хич не се и надявах, а пак ме избрахте! И ето ме! Пак в парламента се натарактиках! Сега – в опозиция, но затова пък – с имунитет, и верно, че положението е много нафилчено, но за четири години имунитет, има да кобургяваме! Пък после ще видим! Как ще я караме занаят! Но пък мен що ми е, аз съм се натарактисал от приватизацията. Вий сте тука в кварталната кръчма, пък тия, дето са навън, те да му мислят. Ама и те му намериха лесното, откак падна Шенген. Едни – в Канада, втори – в Гърция, трети – на всеки километър по света. И както е тръгнало, няма да има кого да управляваме, но нали сме се натарактисали, ще си внесем японски пенсионери, хем ще си плащат, хем и са дисциплинирани, не са като нас. НЕ СА!

3 декември 2001 г.

МОДЕРНА ИСТОРИЯ

Валдес беше потънал до шия в презрението на околните и в дългове. Бог отдавна беше изоставил негодното си и безжизнено творение. На сатаната явно също не му беше до Валдес. Обърнатият кръст безжизнено и някак импотентно висеше на превития му костелив врат. Неспособен да се справи със ситуацията Валдес смяташе да сложи край на нещастния си живот. Приятелката му, отчаяна от половата му немощ и от жаждата му за безконечни и много скъпи разговори по секс телефона, му би шута. Как да се живее? Какво да се прави? Няма пари, не дават на заем, няма възможност за секс телефон, а и истинският секс е недостижим – всъщност това беше проблемът на Валдес. Проблемът, който бъркаше в извратеното му съзнание, който го караше да словоблудства и сквернослови, проблем, от който само магистралката можеше да го извади и да го накара да се почувства желан, велик, особено надарен, богат, смел, силен, красив, все неща, които не беше и които изветряваха след няколко часа и го оставяха сам и нещастен, при това обикновено подмокрен и по бебешки изцапан. Както винаги след всеки трап, в който попаднеш, а това му се случваше често, идваше и прозрението...

То винаги беше едно и също. Трябва му жена! Защото той беше убеден, че жените са двигатели на живота, те не само дават живот, но чрез тях можеш и да направиш кариера...

Тя трябва задължително да е млада, ще рече глупава, за да може да я обсеби и манипулира, хубава, за да може с физиката си да му пробие път в живота, богата, за да може да го издържа, и задължително трябва да има телефон, това защо, Валдес си го запази в тайна. А да, задължително тя, тоест бъдещата му жена, трябва да бъде от някакво възвишено, благородно семейство, да е чадо на известни хора, които от морално-етични съображения и от страх, и срам пред един публичен скандал ще го оставят с телефонната слушалка в ръце, с две думи, няма да му попречат да се изяви на попрището жизнено, дори ще се чувстват длъжни да му помагат. Облян в подмокрено и още нещо, Валдес възмечта. Нещо повече, той се сети за едно жълтоклюно пате, което точно отговаряше на всички изисквания: наследница на няколко жилищни имота, на интелектуалци родители, на дядо и баба реститути. Дядото Бог си го прибрал, бабата инфантилизираше се от грижи за имотите, седнала над дюшека с парите, които чакат Валдес, толкова лесна за манипулация, че

внучката сама, без вещото наставление на Валдес, си я джобеше. Бащата, Бог да го прости. Единствено майката не можеше да се побере в плана за действие, но важна беше жълтоклоната патка, която щом се опитоми, ще започне да снася златни яйца, а майката от хорски срам ще се примири...

Веднъж измислил плана, Валдес с усърдие, достойно за последовател на сатаната, се втурна да го осъществява. Среща-две с патето и то се почувства голямо, чаша кафе, таблетка „папа верин“, таблетка „валиум“, таблетка „диазепам“, черен чаршаф, някои подръчни средства и жълтоклоното пате се превърна в жена. Жена, толкова глупава, толкова влюбена, а и толкова чувствена, че след някои изживявания на Валдес му се появяваше задължително стреснушка. Тази стреснушка малката женичка изкупуваше с париците, които джобеше или изтръгваше от бабета. Тези пари Валдес си ги харчеше безпрепятствено, но това бяха джобни пари, а трябваше и да се преоблече, че понапълня напоследък покрай бабините спестявания. Трябваша пари и за диплом за висше образование, трябваша пари и да си купува ръкописи, за да може да публикува, нали се беше обявил за писател. На всичкото отгоре майката разбра за връзката на дъщерята, и като всяка майка интелектуалка, побърза да разкаже приказката за това как принцесата се превърнала в Пепеляшка, защото се прибрала къщи след 12 часа. „Бабините деветини“ вече не можеха да влияят върху малката патица, майката неусетно, отдавна и безвъзвратно бе загубила контрол. Разбира се, Валдес имаше заслугата за това. Няколко магистралки, подходящите внушения, съчетани с любовни клетви, изградиха бариера срещу всички доброжелателни съвети. Но все пак съществуваше опасност, и за да си спаси златната мина, Валдес измисли едно пътуване до столицата, което малката финансира с драгоценности, откраднати от бабиера и от дома си. Разбира се, тези пари, а толкова много Валдес не беше виждал събрани накуп, бяха похарчени за пътуването, за обличането на Валдес в столичен бутик, а за малката не сметна за нужно, тя си има дрешки, купени от „втора употреба“, а и би трябвало да е щастлива, щом ѝ се дава привилегията да облича Валдес и да се съблича пред него. Парите отидоха най-вече за изпитите, които Валдес беше докарал до под кривата круша. Професорите си взеха рушвета, писаха му тройките и оставиха Валдес без пари. Не съвсем, защото единият от тях бе работил в катедрата при покойния баща на златното пате, та той, макар и необичайно смутен от ходатайството на дъщерята, писа четворка на кандидат-зетя. По-висока оценка не му позволи съвеста. Четворката, доскоро непостижимо висока за Валдес,

съвсем го въодушеви, вече нищо не можеше да го спре, най-сетне беше захапал! Оттук насетне от малката наивница можеха да го отделят само ако близките ѝ фалират и тя остане без пари или ако я лишаха от наследство, което си беше пак безпаричие. Веднъж усетил вкуса на парите, на доброто похапване, попийване и лукса, Валдес не се отделяше от патката, която му снасяше златните яйца. Страхуваше се да не му я отнемаат. Заради парите и престижа на фамилията ѝ в обществото, неща, които той харчеше с пълни шепи и пилееше безразборно, Валдес беше готов да убива всичко останало, това, което в добрите среди беше липса на бон тон, за него беше ежедневие и навик. Да открадне – никс проблем, да лъже – пур тужур. На това ежедневие той се опитваше да свикне и малката. Не беше трудно, тъй като от джобенето на бабиерата до кражбата на семейните ценности крачката беше малка, а хлапето от малко живееше под стъкления похлупак на бабата, в един измислен свят, чиито контури бяха размити от жаждата за притежание, свят, в който богатството беше най-главното качество, а бедността – порок. Патето се боеше от бедността и веднъж взело скъсаната кесия на Валдес за богаташка, непрекъснато наливаше, инвестираше в „богаташа-интелектуалец“, каквто беше в представите ѝ Валдес. Разбира се, тя плащаше вечерите му с псевдоинтелектуалците, плащаше платените му съобщения във вестника – литературните му напъни, с нейни пари се купуваха и творби от позакъсали автори и после се представяха за негови, но това за него, а след Валдесовото превъзпитание, и за нея, беше в реда на нещата. Опитите на майката да прекрати тази връзка, доведоха до „голямото скъсване“, както Валдес със смях обясняваше, просто малкото пате ошамарило майка си. След случилото се малката се нанесе при Валдес. Разбира се, доходите рязко секнаха, малката нямаше от кого да джоби и понеже така не беше достатъчно привлекателна за Валдес, се принуди да се промъква тайно вкъщи и да краде оттам. След като доходите секнаха, за Валдес остана утехата от доброто име, с което се ползваше фамилията на паткесата. Нещо повече, той нямаше нищо против да се представя с нейната фамилия, дори си беше запланувал при брака, който ще сключи с патето да вземе нейната фамилия. Тази новина умилостиви бабиера, а обещанието му да кръстят детето на нейно име съвсем размекна вчерберялото, склерозирало бабетче...

И рукнаха доходите от реститутската собственост. А доходите бяха инерцията към успеха, с пари Валдес се дипломира и кандидатства за научна степен, с пари написа книги и ги публикува, с пари влезе в доброто градско общество и откри, че то много не се различава от него...

Ако се запитате какво стана с майката на патето? Тя е бездомна, безработна и дължи много пари на дъщеря си и зет си за издръжката, която не им е осигурявала. Дъщерята я осъди...

Валдес, със новото си фамилно име, си осигури успеха и телефона, за който мечтаеше...

Бабишока го поставиха под запрещение и го вкараха в психоболница, Валдес стана опекун на реститутските сметки и имоти и вече имаше готовност да ги трансформира в свои, а патката беше на път да заживее като майката. Но Валдес не мислеше да спира дотук, в това общество, с тези пари и с името, което си беше създад, голямата кариера беше пред него...

И се събуди подмокрен и още нещо: той, Валдес, бард, писател и велик учен, бъдещ нобелист!?

29. 11. 2002 г.

НИЕ, ПРОСТИЯТ НАРОД!?

Кеф ми е бе, кеф ми е! Най-сетне! Най-сетне да разбере, че имаме държавни мъже! Преизпълнен съм с доверие към тях, подкрепям ги напълно и пак ще гласувам за тях! Не съм сбъркал, като гласувах за тях и като убедих целия роднински клан да ги подкрепи. Не съжалявам за синините под двете очи – резултат от участието ми в изборите и обработката на избирателните комисии. Ако не са тез хора, богати българи няма да има! Ама тук, в България, кой да ги оцени? Те, точно те, ни дадоха възможността да богатеем, да станем истински европейци, граждани на туй, как беше, „глобалното село“. Досуц като оня наш българин, когото скоро насила представиха на свети Петър. Ама какъв велик мениджър! Светъл пример, нелепа кончина, да му е вечна светлата памет, както казаха тез наши държавници. Искам и аз да съм като него, милиардер, ама жив с милиард и половина в зелено. Направи ги тез пари той, човекът със светлата памет, направи ги в България. Бедна била България, малка била, не вървяло нищо, не можело да се прави истински бизнес у нас! Тъй а? Да-а, ама не! Я вижте него, младо момче, безбрадо, само за дванадесет години направи милиард, че и половина отгоре в зелено, в български пари три милиарда. Работил човекът бе, не като нас простите неспособници. Трудил се много и даже пресметнах по колко. Тя, годината, нали има 365 дни, от тях, ако извадим 52 недели, 52 съботи и още 11 официални и национални празници остават 250 дни. Дванадесет години по 250 са само три хиляди работни дни. Тоз' човек как е издържал на такъв труд – три хиляди работни дни, че то по един милион нови лева на ден спечелвал той. А почнал, като си продал трабанта. Аз имам лада, ма нали съм неспособен и недосетлив, още си я карам, а ако бях умен като него и ако си я бях продал навремето, къде щях да съм сега ЕХЕЙ! Таквиз богаташи на тез', наш'те държавни мъже ги дължим. Ама не го овардиха те. Ох, как го изтърваха! Че той даже гражданин на САЩ станал, каква чест! Тез' наш'те държавници са страхотни, страхотни усилия полагат да богатейми, да станем досуц като европейци. Ще ги запомним ний, ще ги помним, ще ги помнят наш'те деца, ще ги помнят даже и децата на внуците ни! И ще пишат за тях и в учебниците по световна история. Няма да ги забравят, както оня диктатор с отрязаните китки от учебника по българска история, дето затварял границите за вноса, за да стимулира родното производство, че като влезела държавата в общия европейски

концерт, да не скрибуцала фалшиво като стомаха на гладен цигулар. Не стига туй, ами и разбойнически закон приел, разбойниците гонил, ловил, бесил и парите им за държавата прибрал. Зарад' туй го наскли. Глупав човек, не да издири способните и да им даде условия да печелят по милион на работен ден. Зарад' туй и името му се е забравило. Добре че го пише в учебниците на децата, че да се знай. Ма той не е като днешните ни управници! Къде е той, къде са те? Балкан разлика! Те работят за благото ни, дават ни възможност по милион лева на ден да печелим законно, да ги печелим и спокойно да разполагаме с имота си. Само дето не могат таквиз умни и работни печеловници да ги опазват. Ама трябва още да пороботят върху охраната, да се поизпраксат и в това и тогава ще сме бетон. И лек да търсят срещу смъртта. Туй направят ли, всички богаташи ще искат да станат българи, ще хвърлят американски и европейски паспорти и ще дават луди пари за български. И покрай богаташите все ще капне нещо и за нас, ще си оправим дереджето, нали толкоз време все на туй се надяваме! Обаче, както е тръгнало, и това ще стане, и тогаз наистина, Тях, българските държавници, Ние, простият български народ, **НЯМА** да ги забравим, ще ги помним вечно и вечно ще ги благославяме по **БЪЛГАРСКИ!**

20. 03. 2003 г.

МУТРАГЕНЕЗА

Как се роди кварталният рекетъор

Ей, чш-ш, ало там млъквай, млъквай, казах, ти чуваш ли какво ти говоря, к'во бе, на мъж ли ще ми се правиш, искаш да се пробваме кой е по-корав мъж, тъй ли! Ей сега ще се натъркаляме на кълбо тука. А така-а, мълчи, щом мълчиш и се съгласяваш, проблеми няма да имаш. Аз май ще трябва да въдворя ред тук на масата...

Какво сте пощурели тая вечер, какви са тия приказки? Хайде холан, обърнахте кръчмата на парламент! Защо не си седнете на дирниците и не си съзерцавате кротко чашите с пиене!? Защо не се отдадете, както друга вечер, на тихо квартално пиянство!? Защо не си давите, както винаги, с поглед, белите мишки и буболечките, които ви пъплят!? Какво сте заискали да съм ви се представел с някоя моя история!? Като че ли не ме познавате, Иван Рекетъора, кварталният рекетъор. Е, не винаги съм бил мутра, даже преди години за разлика от вас бях порядъчен гражданин. Плаших си данъците, бях фермер, свързвах двата края. С големи усилия се справях – все на ръба, но гладен не оставах и пък и не живеех особено добре...

Докато един ден не дойде при мен, Черния Гошо, агрономът, той ме зачерни и ме вкара принудително в сегашния бизнес. По това време той обработваше земя в съседното землище. Предложи ми да се кооперираме с превоза на препаратите за пролетното пръскане и да спестим триста долара от пътни разноски, като ползваме един камион от завода до нивите. И като заразсъждава на глас, леле майко, реди цифрите като джобен калкулатор „Елка“. „Като ги вземем – казва – от производителя директно, икономисваме по 5% надценка, средно на човек около 500 \$ икономия се пада, пък ако се обединим и ги купим с една фактура, заводът за голямо количество прави търговска отстъпка 5%, ето ти по още 500 \$ икономия, дотука по 1150 \$ сме икономисали. Пък се познавам с шефа на агенцията за земеделски кредит. Правим по една молба, носим му я за одобрение, на него подписа му хиляда лева струва, плащаме му по 500 \$ средно и ползваме целеви преференциален кредит. Чакай, не бързай да подскачаш като опарен, знам, че ги имаш парите, и аз съм си ги приготвил! Взимаме парите от агенцията и след десет дена ги връщаме, и понеже сме се издължили навреме и предсрочно, връщаме ги с по 8% по-малко, нали е преференциален кредит и държавата подпомага, та

икономисваме по още 800 \$. И като дръпнем чертата остават 1150 плюс 800 минус 500 е равно на 1450 долара на калпак икономия. Много пари бе! Това са почти шестнадесет процента от парите, които трябва да дадем за препарати. Много пара, тц-ц-ц-ц-ц! Я пак да смятам.“ И цялата сметка Черния Гошо ми я сметна още два пъти. Подпали ми той главата, чак си замъглих съзнанието и отгде се изгървах вечерта вкъщи да кажа на мойта...

Пък тя, сатаната безопашата, като почна...

„Хората хора станаха, милиони в зелено натрупаха, виж брат ми, набор ти е, каква кола кара, три вече ги смени, пък ти още си с вартбургата. Парите с акъл се правят, пък ти с туй земеделие, като се качиш на трактора, ядеш в движение, пиеш вода в движение, с извинение пикаеш в движение. Даже гащите си не сменяш вече всеки ден. На някой мухлив селендур вече си заприличал!“ Ей, май с жена като стар грамофон на 78 оборота – пердаши-нарежда. Не издържах на обстрела, та по едно време й рекох: „А бе, ти поне се включи на 34 оборота, та приказката да ти разбирам, като ми се караш.“ Що ми трябваше да дърпам дявола за опашката. Като побесня оная ти ми жена, още по-бързо и по-силно се развива, че като хвърчат едни слюнки, със сушата в Добруджа да се пребориш, не тий така, работа. Не ме остави да мигна цяла нощ. Цяла нощ мислих и накрая...

Нали малката пиано учи, голямата – компютри, нека да се развиват децата, няма да останат слепи я. Те, пианистите, и трактор могат да карат, щом паяжина хванат на едното си място. А от тракторист – пианист хич става ли!? Те затова на сутринта се направих на мъж голяма работа. Тръснах на жената 1500 долара, купувай пиано, компютър, ама да са втора употреба, че са по евтини, пък с останалите, викам, идете с децата една седмица на море и там да не вземеш да ми се стискаш, кат' трябва, още ще дам! Жената зяпна като улава от почуда, не знае да вярва ли на очите и ушите си, но побърза да прибере парите...

Тръгнах аз по Гошовия акъл. Тръгнахме, пристигнахме в завода и как стана, сам не зная, но общата фактура на мое име се написа. Ама като имала глава да пати. Гошо остана да товари, аз за агенцията заминах, нали фактурата е на мое име. Пък Гошо всичко уредил. Верно бе, уредено беше, голям връзка излезе тоя Черен Гошо. Директорът ме чакаше с готовия проект за преференциален, целеви кредит, с готовия договор, подписах аз, подписа и директорът, печат даже сложи, броих 500 \$ – (хиляда лева), както ми беше поръчал Гошо и ги дадох в пликче. Директорът почерпи едно кафе с водка, както го предпочитал той, обясни ми,

че ще получа парите по кредита до няколко дни, със сигурност до петия ден, накара ме запис на заповед да подпиша, да е спокоен, че ще върна парите на агенцията, стиснахме си ръцете и по живо и по здраво ме изпрати вкъщи. Останах възхитен. Ей това се вика европейска работа, ще влезем в Европата и в НАТО-то даже, щом имаме такива хора, които толкова енергично и оперативно действат като този директор, с който се бях запознал благодарение на Гошо. Виж, това с хилядарката в брой не ми хареса баш, но жената като викна: „К'во ти разбира тиквата на тебе, туй да не ти е социализма, ами то на запад така е уредено: който уреди кредита, той и процент взима, «комисион» го наричат. Добре са си хората, с ум пари правят.“ Замълчах, мога ли със собствената си жена да споря, тя по ги разбира тия работи...

След четири дни директорът на агенцията ми звънна по мобилния, дошли парите по кредита, да съм отидел да ги взема. Отидох, брой ми касиерката парите. Директорът си удържа още една хилядарка, че Гошо забравил да му плати според уговорката. Излизах от агенцията и насреща ми Гошо: „Разгеле, Иване, че те виждам, дай ми моя дял.“ „Чакай – казвам, – какъв твой дял, нали парите ще ги внасяме на сметка и след десет дена, като погасим кредита, ще си разделим печалбата.“ Бе ура, бе тута, изнуди ме той, дадох му парите, като даже забравих да си удържа хилядарката, която броих от негово име на директора. Оставихме за после да си я удържа, като уреждаме накрая, след десет дни, сметката. Гошо замина сърдит. Не стигало, че ми отворил очите, ами и недоверие съм проявявал към него! Казва: „Ако вложим парите на срочен влог в ДСК, направо без пари ще ми излязат препаратите.“ Покрай тази разпавия съвсем забравих да го попитам какво става, къде са препаратите. На другия ден го търся, да го питам – няма Гошо. На третия ден пак търся Гошо, ни Гошо, ни Черен, ни бял, ни камион, ни препарати. Обадих се на диспечерката от автофирмата на камиона и тя ми отговори, че камионът е в завода и че ми се трупала голяма сума престой да плащам. Разтревожен, завъртях в торовия завод. Оттам ми отвръщат: „Нали не ви стигнаха парите, колегата ви остави камиона за гаранция натоварен и си тръгна за пари, а камионът вече повече от 8 дни стои натоварен, но вие не се тревожете, прибрали сме го на сухо, че да не повреди дъждът препаратите.“ Изтървах телефона на земята. Как тъй!? Нали направихме фактурата, нали с ръцете си дадох на Гошо парите, за да плати, ей тъй на, от найлоновия плик ги извадих и му ги наброих пред вратата на касата, за да даде и да свърши работата, пък аз тръгнах към агенцията...

Взех такси и хайде в завода. Набързо анулирах старата фактура,

след което фактурирах само моята част от препаратите, разтоварих и после пренатоварих собственооръчно камиона, и нали ден година храни, тръгнах с камиона за нивата. Добре че парите от кредита, който взех от агенцията, бяха у мене. Камионът с престоя си за девет дни ми излезе тройно по-скъп от нормалното, а и нали количествата препарат, които купих от завода, са по-малко, няма търговска отстъпка, ами даже има и надценка отгоре. За капак, няма го и Гошо с девет хиляди долара мои пари. На всичкото отгоре и заемът на мое име, пък аз му дадох с ръцете си половината пари, че и отгоре с хиляда лева – неговата част от заема. Тю да му се не види, какво говоря и аз, проклет език, как можа да се обърне и да каже неговата част, че той целият заем на мое име. Фалшив заем от 20 хиляди долара, уреден от директора на Държавната агенция за кредитиране на селско стопанство, уреден срещу рушвет от 1000 \$. Ето това беше дережето. Чисто и просто. Купих си препарат на цена на дребно, при това платих превоз до завода, платих престой за девет дни на камиона, Гошо взе девет хиляди долара мои пари, после още десет хиляди долара мои пари, при това му ги наброих доброволно и на всичкото отгоре, вече ми виса на врата хомот от двадесет хиляди долара кредит към агенцията, за който снесох на директора хиляда долара рушвет. Много сложно си направих голяма беля. Ей тъй с калкулатор в ръка и с със сладки приказки ме завлече едно мекере. На всичкото отгоре, както разбрах след време, двамата, директорът и Гошо били комбина и си направили Делчо Делев на моите парички...

Пък що ми викат Рекетъора и кога се захванах с рекетъорския бизнес, пак заради това, което току-що ви разказах, но, ха наздраве, че ми пресъхна гърлото и ми настръхна косата, а пък джобното ми ножче само се отвори...

Разчу се работата, че Гошо ме прекарал и един тарикат ме подкачи: „Що не запалиш комбайна и нананайна, нананайна, не му овършееш на Гоша житото, че да вземеш да си избиеш парите.“ Брей-й, че примамливо звучи. Огледах я таз идея оттук оттатък, той, Гошо, мене измами ли ме, измами ме, открадна ли от мене, открадна, изигра ли парите на комар в „Роялс клуба“, изигра ги, както по-късно научих. Имам ли аз да плащам борч на агенцията, имам. Що имам борч? Щото Гошо ми изяде парите и ги изигра на комар. Той в крайна сметка има ли да ми дава пари? Дължи ми, и то много. Какво каза той, като се видяхме последния път и си исках парите: "Ще извиняваш, стана грешка, ама Господ – на мене, аз – на тебе, даде ли Господ да спечеля, веднага ще ти ги върна. Все едно на заем съм ги взел. Ще ти ги върна, че и с лихвите отгоре." Бе

не му искам аз лихвите, искам си моите пари и да спрат хората да ми се подиграват. И като запалих джондира, влязох в Гошовата пшеница, пък то, като се наляло едно зърно, да му се ненарадваш. По нищо не личи, че нивата е оставена ненаторена и ненапръскана. Едро, хубаво зърно, почти като моето, дето цялата агротехника, и то в срок спасена. Таман опуках половината блок, и три полицейски коли с джипа на групата на НСБОП дойдоха с включени сирени и сини лампи. Там, на нивата, ме закопчаха и хайде в РПУ-то. Джондира остана на полето, та докато съм окошарен апашите го разкомплектоваха тотално и безвъзвратно. В участъка ми предяха обвинение: изнудване – рекет по съвременно му, кражба на пшеница, а като им разказах историята си, за да се оправдая, към списъка с обвиненията добавиха и самоуправство. Преспях една нощ в участъка, закачен с белезници за един радиатор на парното. На другия ден пристига Гошо с адвокат и той казва: „Не е вярно, че Гошо ти дължи пари, с какво ще докажеш подобно твърдение, имаш ли черно на бяло, завариха ли те да крадеш пшеница от Гошовата нива! Ха сега да не те съдим, подпиши, че си предупреден и че няма да се разправяш с Гошо, и че нищо не ти дължи! Подпиши ако не искаш съдебни и полицейски разправи!“ Подписах аз, след което ме освободиха. Това беше първото ми арестуване и първото обвинение в рекет. После на излизане от участъка се заклех пред себе си, пред мъжката си чест се заклех, че тая работа така няма да я оставя, отидох къщи, вкарах една агнешка главичка в носа на жената, за да си знае всяка жаба гъола и да говори едностранно, и то само когато я запитам. Разпродадох набързо жито, Джондир, трактор и всичко селско. След това купих як джип, обадих се на братушките, че влизам в техния бизнес, което те ми позволиха срещу съответния процент, и ето ме як и дебеловрат, но не фермер, а мутра – рекетър. Като рекетър, първата ми работа беше да натоваря Черния Гошо в багажника на джипа, да го повозя там с мръсна газ из Балкана, да ми подпише той запис на заповед, с лихвите барабар на моите си пари и да си ги прибера чрез съдия изпълнител. Има нещо вярно в това, че съм го учил да диша във водна среда, в уллиците на новоселската чешма, ама какво е вярно, вече не помня. Хилядата долара рушвет от директора на агенцията си ги прибрах с още толкова лихва отгоре, обаждам му се аз за парите, той казва „окей, ела къщи довечера да вземеш парите.“ Ми да дойда, що да не дойда. Отивам, звъня, влизам, а вътре, като ме накачулиха мутри, бургаските колеги, платил им директора, да го пазят от мене. Крещят мутрите „горе ръцете!“, сочат ме с пистолети, както сме си с тях в коридора на апартамента на директора. „Вади ръцете от

джобовете и ги вдигай!“ Спокойно бе момчета, вадя си ръцете и ги вдигам. Вдигнах ги аз, ама в ръката ми ръчна граната и шплента ѝ е изваден, ха съм я пуснал, ха гръмнала и ни избила всичките. Ха сега да ви видя ербап момчета, напълнете ми в този найлонов плик двете хиляди долара за които съм дошъл. Пък съм дошъл, защото така и така направиха Гошо и директора. Ха довиждане! Аз си тръгвам, пък вие с господин директора се оправяйте, както си знаете! После научих, че те си взели двете хиляди от директора, със 100% лихва, затова че му услужили с пари, да се разплати с мен. Взели си и уговореното възнаграждение за охраната. Сега да ви кажа, като рекетър съм много по-добре, отколкото като фермер, уважават ме и никой не смее да ми се подиграва, пък и не бяхтам както преди. Благодарен съм на полицията и на държавата, че ме научиха и ме принудиха да изоставя непопулярния фермерски бизнес и че се захванах с лихварство и събиране на несъбираеми кредити! Станах почтен рекетър! А жената говори като член на първобитно племе, с няколко едносрични думички, и то само ако я запitam. Но пък аз редовно полагам грижи за нея, например, за да не ѝ се изтриват сенките, често я гримирам. Колкото до Гошо, чух, че наскоро го влачили нагоре по Ришкия проход с вериги, закачен зад ТИР, пак завлякъл някого. Не си полюбват колегите, тъй че гледайте да сте редовни в плащанията, за да не ми ставате клиенти! Толкоз!

Септември 2001 г. – септември 2003 г.

СПЕЦИАЛЕН ДОКЛАД

В задимената кръчма, край препълнената маса, лист хартия политна във въздуха като нощна пеперуда и падна в краката на един шумен здравеняк. Той го забеляза, наведе се, взе го и се вторачи. Дебелакът до него се подразни, че загуби слушателя на монолога си, задърпа хартията от ръцете му и се развика:

– Каква е тая хартия тука? Кой я изпусна? Я, дайте да я разгледаме! Какъв е тоя печат на нея? Чудна работа! Я-а, гриф: „Строго секретно.“ Кой от вас е слушалка, бре? Я, покажи на всички да видят! Чети, чети, какво пише на нея!

Дебелакът се прокашля, късогледо присви очи и с дрезгав тютюн-джийски глас зачете:

Строго секретно!!!

До началника на отделение, бивше политическо, бивше 6-то
Специален доклад

от

специален агент Сервитьора.

Уважаеми бивши другарю началник на бившото 6-то отделение, тук в града,

по повод служебното задание докладвам:

Както ми беше наредено преди време, поднових членството си в партията, която беше предвидена да стане управляваща. Проста работа, отидох, без да чакам покана, и то на окръжна конференция. Според плана, понеже дядо ми бил стар техен член, взеха, че ме избраха за член на ръководството. Лесният ми избор си го обяснявам с нареждането ви на други колеги-агенти да ме изберат, иначе няма как да събера половината от гласовете плюс един. Преди избора всеки разказа за себе си, аз също – тъкъв им бил редът. Докладвам какво разказах, ма то си е истината: на 42 години съм, дядо ми преди Девети септември бил функционер на партията, за което после бил репресиран от новата власт. Аз не успях да звърша основно образование, щото много мъ биеха пионерите. Сега работя като обездвач на нескопени мъжки магарета в магарешкия завод. Пък каква стойка кавалерска имам върху магарето. Хеле, като си сложа цилиндъра, само да не падаше толкоз,

докато яздя, не аз, цилиндъра, за уточнение. Жених се, разведех се, после пак се жених, пак се разведох, вече не помня колко пъти, но със сигурност сега съм женен. Шефе, ша ма просщаваш, ама много ми тешка работата. Знаеш ли ти как се обядват несконпени мъжки магарета. Засилваш се и се мяташ върху му, ако не улучиш или улучиш не седлото, а рамката на магарето, боли, много боли дупето бе, шефе. Не съм се разкиснал, вече свикнах, над 27 години ги обядвам магаретата, ама боли бе, шефе. Затова напомням, ако има мегдан да ме изместиш и да ме уредиш поне при скопените магарета, моля не забравяй! Шефе, както бях инструктиран, влязох под кожата на председателя на ръководството, то не беше трудна работа, понеже ти гениално си го планирал. Както ми беше наредено, всяка вечер почнах да се мъкна у тях и да се напивам двамата, сблизихме се много, даже мога да кажа, че е сродна душа. Той – голяма работа, може да пише прочитни книжки, с парите от членския внос ги печати и раздава, безплатно, щедър човек! Станах му шофьор. Той без мене вече никъде по партийна работа не ходи. Всички, с които се среща и говори по партийни работи, им записвам имената. Много от тях са ми познати от инструктажите в управлението, ама те се правят, че не ме познават. Има обаче една опасност, да ми вземат колата, готвят един за шофьор, тогаз к'о праивам! С какво ще возя бурканите за компоти на жената и не знам как ще научавам имената на другите партийни функционери, 'ма то не че вие не ги знаете, те нали половината получават хунураp от нашето управление, също като мене. Шефе, добре че мене избрахте за таз' задача. Тука ми урадиса. Където и да идем по партийна работа, я свършим, я не, ама после черпят, то аз без да имам пари, все са напивам, ама п? съм тавряз от тях. Те, като са напият почват да си говорят тайни работи, но аз всичко си записвам, но нали съм пиан, нищо не мога да разчета след туй, само веднъж разчетох, нещо споменавах за моята майка, ама какво не мога да си доразчета. Шефе, аз много ставам за политик, голяма курва съм, тъй да знаеш, даже като обсъждаха кадровите промени в меверето, аз предложих тебе да тъ уволнят, тъй въобще не се усъмняват в мене, ама твоят уволнение другите ти специални агенти в ръководството го блокираха с болшинство от гласувалите, пък един от тях ми каза, че съм простак, ама не съм, тъй да знаеш. Много съм умен, способен съм, политическа курва ли беше, дето го казваш, политически кадрил ли

беше, се със К е. Пък много от членовете им, май е правилно да пиша членки, щото туй член е от мъжки род, пък за жените е правилно да се пише членки, са много хубави и много лесни. Спя със тях, както ми наредихте, нали съм шеф, не смеят да ми откажат, обаче много се оплакват, след като преспят с мене, много съм ги тормозел, много силно съм хъркал. Ама то моето хъркане е от мъжките нескопени магарета, чак гърлото ми се е повредило от тях. Със всички спя, бе шефе, и дърти, и грозни, и беззъби, със всякакви. Ще помоля да ми плащате вредни, щото някои от тях доста миришат, то и аз си понамирам на магарешки фъшкии, ама жена да мирише, срамна работа. Шефе, както нареди, започвам да работя срещу всички, които не са от нашата служба, тъй че да не остане член на ръководството, който да не получава хунурар от службата. Най-напред на онуй магаре, дето иска да ми вземе колата, служебната, ще духна под опашката. Аз с какви нескопени мъжки магарета съм се оправял, че с него ли няма да изляза на глава. Шефе, много ми пречи, че нямам образование, ако може да побързате обещания диплом за ветиринарен техник да ми издадете, щото аз вече на едно събрание се пофалих, че съм ветиринар, то аз покрай нескопените мъжки магарета опознах животинската и човешката анатомия, тъй че ще има покритие със познанията ми. Аз си спомням, че като ме избираха, казах че нямам основно образование, ама като ми дадете дипломата, те няма да си спомнят какво съм казал, те да не са като мене много да помнят, пък и после като имам черно на бяло, на тъпана ли ще вярват, или на туйнака. Пък с диплом за ветиринар мога да стана и дипутат и там ще ви бъда по-полезен шефе! Аз ставам за дипутат, то по-свестни от мене в тази партия няма. Всичките са от един дол дренки, все срещу куманизма приказват, пък всичките с партийни книжки бяха навремето. Шефе, много ми са нидостатъчни хунурарите. Все не ми стигат парите, много пари утиват за черпене в изпълнение на служебния ми дълг. Ако може да ми увеличите хунурара. Към специалния доклад прилагам сметка за специалните разходи, които следва да ми се изплатят.

Специален агент първа степен Сервитьора.

Приложение за специалните разходи за специални разузнавателни средства.

1. Бутилка водка – 4.50 лв.
2. Две бутилки вино – 5 лв.

3. Каса бира – 7 лв.
4. Салам за мезе 500 гр. – 1.70 лв.
5. Безалкохолно – 80 ст.
6. Молив за записване на подслушани разговори – 5 ст.
7. Тефтер за записване на подслушани разговори – 25 ст.

Всичко специални разходи за специални разузнавателни средства – 19.30 лв.

– Е, ти си можел да четеш, и то както го е записало мекерето му с мекере, тъй го прочете. Ей, ти там, с молива и тефтера, к'во го гледате бе, дръжте го бе, счупете масата с главата му, то задника му на магаре може и да даяни, ама на кръчмарски кютек не знам, нека го пробваме!

P.S. Всяка прилика с действителни лица и събития е случайна.

08. 08. 2001 г.

СПОМЕНИТЕ НА КМЕТА

Както го бяхме планирали, така стана, избори, в които ние, истинските демократи, победихме, избори, за които с цената на всичко се готвихме. Избори, в които не само победихме, но и получихме властта, цялата, без остатък.

Станах заместник градски кмет, избраха ме на сесия съветниците. За вас лъжа – за мене истина, ама като проверих, вярно бе, гласували хората, чак комунистите гласували за мене. Не знам защо така, сигурно защото много съм умен и много красив, пък може и защото много съм способен, ама нали те, комунистите де, си го знаят, нали те навремето ме вкараха в демократичната партия, нали те ме обучаваха в специалните партийни школи. Трудното беше не да ме изберат, щото те, съветниците, бяха инструктирани за кого да гласуват, трудното беше да накарат кмета да ме предложи за свой заместник. Комунистът му с комунист, не стига, че накарах моята демократична партия да гласува за него, ами не бил съгласен да издига моята кандидатура, за какво му бил селскостопански специалист на длъжност заместник кмет по културата. Че как тъй бе? От мене по-културен има ли? Обаче, като го насви оня шеф от оная институция, хайде де, срещу ръжен рита ли се?! Щом е решила службата, оная, нашата, мърдане няма! Абе хей, моколу, аз на тая служба живота си съм посветил, две години по границите съм работил, часовници са ме награждавали за добра служба, тя ли заради мене няма да те притисне? Станах аз заместник кмет по културата, че и образованието ми типосаха нашите кафадари, хей така, без да се замислят, аз на такова натоварване мога ли да издържа. Тежка работа, трудна, пот да те облее, нищо че климатикът работи. Ей, как се издържа, че и оня ти ми кмет, като ми каза пиян на работа няма да идваш, че аз пиян не съм идвал, тука на бюрото съм си попийвал, ама за кураж и творчески ищак. Бе той на мен ли ще ми каже, аз да не съм случаен човек, че аз съм човек на службите, той забрави ли! Те така, четири години мандат изкарах, все да се крия, за да мога да си пия. Тайничко, един вид конспирация значи, попийвам си и се крия като палък в трици. Но и как да не пия, преди години нали изядох един домат, те оттогава все ме пали на ракия. От притеснение да не ме подушат, че мириша на ракия, се наложи да сменя алкохола, преминах на водка, че по не мирише. Ех, що пиене изпих в този кметски кабинет, много нещо, сигурно има литража на

Байкалското езеро в бившия братски Съветски съюз! Ами само пиенето ли беше, а колко жени, с колко много жени преспях, от „Списъка на Шиндлер“ са повече! Вярно е, винаги бях пиан, когато легна с жена, и не съм сигурен дали съм спал, или вода съм им носил, но пък нали ми се носи славата на мъж. Вярно е, понесе ми се славата из цялата община, че и не само в общината, а дори из цялата област. Даже и в моята махала, където живея, уж никоой не ме познаваше, а почнаха с пръст да ме сочат. Дори почнах да ходя по гости из махалата. Първо ходих на гости в съседа, който живее до мене. Посрещна ме, извади пиенета, мезета. Пиенето обаче бира, е аз и бира пия, общо взето каквото дадат. Понапих се доста в тоз' съсед, чак от много пиене на бира взех да се поизтъквам. Тръгвам по коридора към тоалетната, но не издържам дотам, за да не се опикая хептен, свършвам тази работа в обувките на домакините. Тъкмо три пъти тъй се облекчих. По едно време домакинят, той е от интелегентите, вика:

– Съседе, хайде да пием и по едно вино. Имам скътано старо десетгодишно вино, една бутилка е останала, твой бил късметът, хайде да я изпием.

Скочих аз, „давай бутилката“, как се изпуска такова пиене! Старо домашно винце! Отиде той за виното, позабави се малко и го чувам, че иде откъм коридора. Както върви, нещо направи дрън-джан и се счупи стъкло. Въх, майка му стара, тоз' къпчо счупи бутилката. Отидох да го видя, а той кърши ръчички, счупил бутилката с ценното вино и тя се разляла, та напълнила обувките в коридора. Жалко било, но нищо, и за умрелите да имало. Как тъй за умрелите?! Ами аз какво ще правя, и давай, в кана пресипях виното от обувките. Пък то, като се жлътнало едно, да му се ненагледаш, е от обувките малко се размътило, но майната му, няма да си връзваме кусури сега. Надигнах го и го изгълголих на екс, да има само за мене. Не беше чак толкова хубаво, даже имаше дъх, лош дъх и беше възсоленичко, ама пих домашно десетгодишно вино я. И питам тоз' комшия, да му се подиграя: „Комшу, ти пиана жена, дето е повръщала, целувал ли си? Аз съм. Хич не е хубаво! Ако не вярваш, ела да съ целунем.“ Не се разцелувахме и даже без да ям бой, накрая ме отпрати тоз' очилат интелегентко...

Но пък веднъж ядох и бой, объркал ме с котката на комшиите човекът, чак ми се извини после. Как стана ли? Забелязах аз, че един от съседите е направил наденици. Домашни овчи наденици. Абе, съседа от петия етаж. И започнах да му ходя на гости, почти ги бях преполовил сужуците, като ядох боя, та му остана нещо и на човечеца. Горкичкият

наивник! Влизам в тях и той докато шета с жена си за да сложи пиене и мезе, аз хоп – на терасата, взимам два четала в шепата и лапам. Днес тъй, утре тъй, намаляха надениците. А той вика на жена си, че котката била крадяла суджук и че щяла да яде бой. Ха-ха, глупав човек. Котка? Пригответе той бухалка за котката, от тия бейзболните бухалки. Даже и на мен я показа. Обаче нали е за сметка на котката, чопвам си пак наденици. Докато веднъж таман смъквам суджука, чувам вик: „Тпрус, тпрус бе, мама ти котешка!“ и прас по моето рамо с бухалката. Докато извилям: „Чакай бе, комшу, аз съм, не е котката, не ме бий, моля ти се!“, бухна ме той десетина пъти по гърба, задника и краката. Като се умори да млати, ми вика: „А, ти ли си бил бе, комшу, пък аз си мислех, че котката пак скача на терасата, за да краде суджук. Ха извинявай!“ Извиних го, няма как, съседите сме, черпи, че този път и суджук ми даде за вкъщи. Тъй си изкарах мандата, ядене, пиене, жени! Един ден, полупиян бях, идва някакъв и вика: „Охрана, охрана, махайте това пиянде от кабинета ми, два месеца от изборите минаха, той все тука се мъкне и пие!“ „Добре бе, само кротко, аз и сам ще си тръгна, само да си намеря портфейла и да си платя сметката!“ – тъй им казах, ама те от дума разбират ли? Изхвърлиха ме навънка. Сега чакам другите избори, партията и ония служби няма да ме оставят!

2001 – 2003 год.

КОНЯК ПО БРЮКСЕЛСКИ

На любимата ми тъща

Случи се и на мен, излезе ми късметът! Не какъв да е, а с главно К...

Командировка зад граница, с всичките му дневни, квартирни, джобни и най-важното – заплащане на положения труд. И не какво да е заплащане, а европейско. В белгийски франкове, кон-вер-ти-ру-е-ма валута. С две думи, европейска командировка в Европа и всички финанси за сметка на европейците...

Брюксел е прекрасен град, всичко си има: и катедралите, и галериите, и кралската библиотека, и операта, и кралските конюшни. Да не говорим за архитектурата и статуите, за „пишльото“, който се е превърнал в символ на града. Само едно не му е в ред – нямат си тоалетни като хората, ако ще си търсим кусурите де.

Две седмици в Брюксел за сметка на фондация „Едуардо Фрей“, плюс възнаграждение за положения труд – трябваше заедно с други колеги да изнеса лекции, имах две теми в рамките на два часа. Склонността ми към хаос и пословичният ми мързел ми попречиха да се подготвя и отлетях за Брюксел с листи, на които бяха изписани темите ми: „Как да печелим избори“ и „Парламентаризмът – начин на употреба“ и нито ред освен двете заглавия. Имаше и нещо друго: аз ли, Българинът, щях да обяснявам в Белгия, дето от век, че и четвърт отгоре, правят избори и парламентаризъм, какво е демокрацията и има ли тя почва в Белгия. Общо взето не поснях да велеумнича по темите и разчитайки на широката си култура, реших да действам в стил „Парламентарните софизми“ на Хамилтон, тоест „говори много, но не казвай нищо“, защото рискуваш да унищожиш имиджа на българския гений, прославил ни по света с патентования „български чадър“.

А времето беше чудесно. Юли в Брюксел не е толкова горещ – то и времето им там е такова едно, европейско; Брюксел е потънал в зелено и в заведения, удавил се е в хладна бира, от която ти става леко на душата и ти се опразва джобът.

Още с пристигането се запознахме с преводачката, която пое грижата за нас „хомо пост социализъма интелектуаликус булгарикум“, раздаде ни джобните и квартирните, връчи ни и дневните пари и ни обясни, че имаме отпуснати средства от любезните домакини за официална вечеря, след което ни поведе към хотела. Имаш една страхотна идея и за да я приведа в изпълнение, трябваше да напрегна не само ума си но и да приложи хватки за пред застаряващата хубавица, трябваше да изровя от паметта си и оскъдните познания по френския език, които Радка Коджебашева беше пиетрографирала в паметта ми. Съответно икономисах

квартирните си, тоест те ми останаха като джобни, а аз си спинках в офиса на IV-та районна организация на CDA при приятеля Д. – тогава секретар на районна партийна организация, а днес министър без портфейл в Брюксел. Е, без портфейл, ама с бакшиш и тлъста банкова сметка ще кажете, не без доза завист. Та значи, аз си нанкам на кушетка в прекрасна, старинна откън, но напълно съвременна откътре сграда, разположена в паркова алея, по която преминаващите автомобили не превишават 40 км в час и не употребяват звукови сигнали. Тишина, спокойствие и самота, точат се мислите из главата ми в този ред. Никаква свежа мисъл не можех да родя за утрешната първа лекция, с която имах честта да открия семинара. Та предпочетох, прочее, да се наспя, воден от максимата „Утрото е по-мъдро от вечерта.“ Събудих се точно в шест часа по делиормански. Свежа хладна утрин, но предвид часовата разлика – доста ранко за Брюксел, тоалирах се набързо и там, пред огледалото ми светна как да шашна белгийците. Делово пристегнах възела на вратовръзката, с маршова крачка излязох от CDA, без да събудя портiera, и около час се разхождах из утринно спящия Брюксел, докато намеря кафене, където да посвещенодействам с утринното си кафе. Точно в 9, 45 часа бях в уречената зала на кралската библиотека, не без продължително лутане, разбира се. Точно в десет часа по брюкселски, след приветствия и представяния, ми беше дадена думата, с което деловата част на семинара започна. „Скъпи приятели – вложих в устата на преводачката, – моля всеки от вас с по три-четири думи да каже какво би направил, ако зависеше от него, неговата партия да загуби изборите. Моля коментариите ви да бъдат кратки и оригинални, тоест да не се повтарят.“ После тихичко помолих преводачката, да записва с маркер върху картоната и привидно спокоен изчаках 82 отговора от 82-мата присъстващи на семинара. След като отговорите приключиха и съответно бяха записани, взех маркера, посочих с него написаното и под завистливите погледи на българските колеги и зяпналата от откровението ми преводачка обобщих: „Ако искате да печелите избори, не бива да правите това.“ После обях десет минути почивка, защото беше изтекло предвиденото за моята лекция време, пък и аз впрочем я бях изнесъл с този малък български трик. До следващата ми лекция, без да броим днешния обяд и следобяд, имахше цели шест дни, а до завръщането ми в България оставаха двадесет и един дни. Дни които, можех да прекарам в Брюксел, и то както си пожелаех, без да се готвя за другата си лекция, без да присъствам на лекциите на колегите си, верен на принципа: „Докато не е опряло яйцето до определено място, няма проблем, пък като опре, ще видим.“ Дни без да се

притеснявам от неодобрителния поглед на тъщата. Мислено ликувах и подскачах на куц крак от щастие. Мислено, все пак какво ще си кажат белгийците за „социалисто булгаристо – подлудисто“, нищо, че сме християн-демократи. И се заредиха часове и дни, за които е малко да се каже „незабравими“, просто на мен, „хomo post социализъма интелектуаликус булгарикум“, не че не ми стигат думите, но ми е неудобно да ги изрека, току-виж стигнали до ушите на тъщата.

Аз не бях гурбетчия, не пестях франкове за автомобил или бизнес-проходилка, просто исках да усетя пулса на Европа, да поживея като европеец. Ревех се с часове в славянските и латинския отдели на кралската библиотека, зяпах с часове графиките на Дюрер и платната на Тулуз Лотрек, ходих на опера – „Фиделио“ от Бетовен, наех ездитен кон в кралските конюшни и демонстрирах делиорманска езда на манежа, киснех с часове по кафенетата и прочие и прочие скучни за някои, но малки удоволствия за мен, обаче, моля ви, не казвайте на моята тъща, защото, ако тя научи, рискувам семейното си благополучие, а ако научат приятелите, рискувам доброто си име. Все рискове и най-вече харчове, които, повярвайте ми, докато бях там в Брюксел, далеч от тъщата, имах смелостта да поема. Но всичкото това европейско щастие и благополучие започна да оставя горчив привкус в устата ми, тъй че не се учудвам защо европейците седят, седят, па току рекат на магарето „чуш“ и хайде на сафари в Африка сред мухи и папатаци...

Европа, че дори и Брюксел, не можаха да променят навичките ми на селско момче, макар и ошмиргелено, не смея да кажа ошлайфано от бетонните панели на социалистическото двустайно апартаментче, в което любезно ме приеха да живея с дъщеря им, тъщата и великомученика, тоест моя тъст. Споменах за навичките си, а те според тъщата, модна шивачка, са отвратителни: Ставане от сън в шест, задължителна закуска в осем, обилен обяд в дванадесет, вечеря в седем съпроводена с чаша червено вино, много кафета през деня, душ след ставане, книга преди лягане, пишеща машина по всяко време на деня, избягване на излишни физически натоварвания, сладки приказки с приятели и познати. Както казва тъщата: „Де видиш двама, ти – трети.“ Те това ми липсваше в Брюксел. Събуждах се в шест часа по делиормански, а Брюксел спи. Аз кипя от енергия, от желание за още нещо, а брюкселци и брюкселки спят. Та, за да не лежа с безцелно впит в тавана поглед и да не трупам излишни килограми, започнах да практикувам ранна утринна разходка по парковата алея, съпроводена с лек тръс. Утринната ми разходка на четвъртия ден започна обичайно. Облечен в червения си БНА-анцуг,

останал ми още от казармата, излязох от СДА и поех леко и самотно по автоалеята, посипана със ситен чакъл. Тъкмо разгрях и смених темпото на ленив свински тръс, когато долових приближаването на автомобил зад себе си. Отстъпих встрани, обърнах се и ококорих очи. Автомобилът грабна вниманието ми в първия момент. На мен, човекът, който цени конете повече от автомобилите. Представете си керемеденочервен металик със страхотни лайдни и изящна аеродинамика, огромно двигателно отделение, което издава мощност и това, което най-много доближава автомобила до конската тяга – кабриото. Марката на радиаторната маска показваше, че производител на това мощно бижу са заводите НИСАН. Казах, ококорих в първия момент очи, защото това, което видях вътре в автомобила, накара челюстта ми да увисне като торба на многодетно кенгуру. Мацката зад волана накара биотоковете ми да потекат с повишено напрежение и скорост от сетивата към мозъка, така че косата ми щръкна и заприлича на грамофонни иглички. Представете си Мерилин Монро и Ева Херцигова, съчетани в едно тяло, и цялото това великолепие на женска плът, опаковано в ефирни оскъдни дрешки, ако можем да наречем дрехи бутиковите парчета плат, с които беше облечено момичето. Навярно възхищението ми от колата и шофьорката е било изписано на лицето ми, защото прелестната шофьорка намали скоростта, докато преминаваше край мен и ми се усмихна или на мен така ми се искаше. Затичах се с все сила след отминалата кола, но къде ти, колата се скри от погледа ми. Потичах още малко от удоволствие и после преминах в ленивото си тръсче, цъкайки като часовник. Алеята направи остър завой, така че, излизайки от завоя, веднага видях червения НИСАН-кабрио с клекнала задна дясна гума, а в него прелестната шофьорка безпомощно се озърташе. Гледката увеличи нивото на адреналина ми и възвърна подсъзнателните надежди, които бях хранил. Неволно увеличих темпа и бързо дотичах до колата, задъхан, запотен, с опърпан червен анцуг. Вероятно съм изплашил момичето, защото дори не успях да се усмихна с чаровната си аленделоновска усмивка, затова гюрукът се вдигна, стъклата, и те автоматично се вдигнаха, и централното заключване изщрака, блокирайки вратите. Ухилен до уши, с жестове и на лош френски, по-лош и от валонския на белгийците, обясних, че „моа сет гом на тоз воатюр оскуре ву“. Девойката навярно ме разбра, защото автоматиката на багажника прещрака и той се отвори. Нали в годините на перестройката си докарвах допълнителни доходи като шофьор на такси, та сръчно, според моите представи, смених гумата, прибрах инструмента, ухилих се с най-чаровната си усмивка – плеснах с ръце в знак на

готовност и рекох „окей“. Стъклото се смъкна на два пръста и една малка ръчичка подаде едра банкнота, без дума. Първосигнално поех банкнотата, разгледах двете нули по нея и с треперещи от цинцарлък ръце, повдигнах чистачката и я пуснах така, че да приципе банкнотата към стъклото. Извъртях се кръгом и поех ленивото си тръсче. Бях бесен, скъперникът в мен изригваше и псуваше на поразия „кабалерос-а примус“ на Втора гимназия в Шумен. Но все пак аз смених гумата, защото колата и шофьорката ми харесаха, не заради парите, въпреки че този жест беше стръв за патки, ами ако не клъвне?! Рязък сигнал от клаксон ме накара да се закова на място, обърнах се кръгом и застинах – победата на моя Дон Жуан над скъперника в мене беше пълна и окончателна, поне засега. Червеното кабрио – със смъкнат гюрук, дясната предна врата – отворена, и жестът на красивото момиче, което ми сочеше седалката до нея красноречиво. „Асие ву иси сил ву пле, авон ну боа кафе ансабл.“ Боже мой, тези думи бяха музика в ушите ми. Седнах в колата, после пихме кафе заедно, тя много се смя на пантомимата ми, може да се е смяла и на френския ми, но прие поканата за кафе на следващия ден. И се заредиха няколко дни, в които с нетърпение чаках часа на срещите ни. Навярно я развличах, „социалисто булгаристо“ с някой и друг франк в джоба, който рецитира Боало на френски, говори на нескопосан френски за трагизма в „Рицаря, смъртта и дявола“ на Дюрер, за качествата на арабските коне и прочие неща, които подчертават аристократизма му, занимават там, в Европа, умовете на поовехтелите и забравени аристократи, на богатите и дегенератите...

Това, че тя ми харесваше, е излишно да го споменавам, но съгласете се, че не мога да отида и да кажа: „Вуле ву куше авек моа се соар.“ Многого филми, които бях гледал, показваха, че до леглото се стига след вечеря, та реших да я покания на вечеря, още повече, че ми се полагаше официална такава за сметка на домакините от „Едуардо Фрей“. Договорих се с преводачката да си използвам лимита за вечерята самостоятелно, не с групата от колеги, нищо не можеше впоследствие да ми попречи да се натреса на официалната им вечеря. Взех служебната кредитна карта „Америкън Експрес“, обещах допълнително да донеса фактура от сметката и френолно се втурнах в авантюрата. Не искам да говоря за вечерята. Беше великолепа. Тогава за първи път опитах любимото си питие – коняк по брюкселски, тоест хубав коняк, поднесен в затоплена, полирана предварително чаша, чиито ръбове са озахарени и вътре в коняка плуват бучка карамелизирана захар и резен лимон. Други подробности за вечерята не мога да ви разкажа. Ако разкажа, ще ме обявите за

лъжец и самохвалко или за невъзпитан мъж грубиян. А ако не дай Бог, разбере тъщата, не ща да съм жив, просто приемете на доверие, че всичко беше като на кино. Естествено взех фактура от оберкелнера, който беше учуден, че плащам с кредитна карта и искам отделно копие от фактурата, но без уговорки и кандърми за разлика от българските си колеги, ме обслужи. На другия ден връчих фактурата на ангела-хранител – преводачката с чувството на изпълнен дълг. Реакцията ѝ разби душевния ми мир и заплаши крехкото ми финансово равновесие. „Но, господине, вие сте превишили лимита си за вечеря!“ Лимитът си е лимит, нещо, с което „хomo post социализъма интелектуаликус булгарикум“ се съобразява, но не спазва. Малко нахално помолих: „Не може ли нещо да се уреди, че съм кът с джобните, а възнаграждението за лекторските часове не сме го получили, както знаете.“ Учудено от пазарлъка, момичето промърмори: „Това го решава счетоводителката.“ „Окей, да вървим при нея“ – бях смел и уверен в чара си, пък и никои не кара гостите си да плащат. Ангела-хранител – преводачката, ме поведе към светая светих на фондацията „Едуардо Фрей“ – кабинета, на счетоводителката. Бях любопитен, такова нещо – счетоводител на фондация, която оперира с много милиони долари, при това без отдел „Счетоводен“, без калабалък счетоводителки, и като знам един такъв многомилionen бюджет в България, какъв ли счетоводен ентузиасиран отдел ще има, леле-мале, не биха ми стигнали пръстите на ръцете и на краката, че и пръстите на цялата ми рода, за да го преброя. Докато стигнем кабинетчето, чиято единствена мебелна забележителност беше компютърът, както после се оказа, в главата ми се въртяха счетоводно преброителни мисли. Почукахме на вратата, влязохме и там на мен ми пролича, че идвам от социализма. Червеното изби по бузите ми. Счетоводителката, и ако трябва да бъдем точни, моята прелестна белгийска приятелка попита какъв проблем има. Въпреки че изненадата ѝ не беше по-малка от моята, не ѝ пролича. „Не, хубава госпожице, никакъв проблем, след приятна вечеря не съм забелязал, че съм си превишил лимита и дойдох да покрия разликата.“ Не вярвах на ушите си! Мразех устата си, която ме лиши с тези думи от паричките ми. Докато броях с треперещи ръце парите си, подразбрах, че преводачката обясняваше на счетоводителката кой съм – гост-лектор от България – и че следващата ми лекция по разписание започва след час и половина. Когато в уреченото време влязох в залата и забелязах счетоводителката там, не, не си мислете, че си глътнах граматиката, даже напротив, ако забележа, че има кой да ме слуша внимателно, повече говоря. Та като почнах от площадната демокрация на древноелинската

агора, скочих пряко ареопага, свързвайки го с римския сенат, минах през английската средновековна Магна консилиум регни и Магна харта либертатум на горкия крал Джон II Безземни, английската конституция на Кромуеловите пуритани, Нидерландската конституция на Вилхелм Орански и стигнах първата Белгийска конституция от преди век и половина. Говорих в продължение на час и тридесет минути, да е жива и здрава преводачката, тя беше страхотна, говореше в синхрон, така че все едно аз си говорех на прекрасен валонски. След като спрях, поблагодарих на преводачката и участниците в семинара за търпението и вниманието. После последва миг тишина, след което гръмна от ръкопляскания като на конгрес на БКП, или много им хареса, или ръкопляскаят от облекчение, че най-последно съм млъкнал, по-скоро последното...

До края на престоя ми в Брюксел оставаха дни, които прекарах в чудесната компания на най-красивата счетоводителка, която може да си представи човек, без да се случи нещо, което да е достойно за отбелязване, тоест да посмея да го разкажа, докато е жива тъщата, да ми е жива и здрава!

Януари 1999 г.

ФРЕНСКА ПОЧИВКА

Когато на човек му върви, върви му, ако ще селския кмет да му пречи, ако ще партията му да я сполети провал на местните избори, пък ако щете, тъща му да се завърне жива и здрава от летуване в планината. Още неизветрял вкусът на коняка по брюкселски от устата ми, и ми провървя, а не, не си мислете, че нещо – с тъщата, да е жива и здрава, за радост на внуците си и за ужас на тъста великомученик. Провървя ми бе, получих виза за откъд Шенгенска Европа, виза за Франция. Заедно с визата получих и билет за самолет. Визата и самолетния билет получих от кака, оная същата, която е хубава и стройна като танцьорка и която преди Десети при една командировка забрави да се върне в България. Впоследствие, както по-късно научих, се омъжила за един, с хотели, пръснати из цяла Франция. Питате защо не съм ви казал досега, ами то преди Десети не си беше за казване, ха си казал, ха са научили ония от службите, и бой, и работа, ниско платена в Делиормана, физическа при това. А ако ви бях казал след Десети, всички трябваше да ви уреждам за визи, ами то аз да не съм социални грижи. Какво му трябва на човек, за да замине на гурбет в чужбина; виза, билет и пари. Колко му е да намериш пари, когато ти трябва, нищо работа. Продаваш си жигулито, което си го чакал от „Мототехника“ десет години, продаваш го за 200 долара, изтегляш спестяванията от детския влог, ето ти още 200 долара, теглиш потребителски заем от ДСК, ето ти 500 долара и още 100 долара, изкрънкваш от приятелите си назаем. Въръжен с хиляда долара, Шенгенска виза и самолетен билет се качваш на самолета, съпроводен от неодобрителния поглед на тъщата, рева на децата и влагата в очите на тъста, на когото, усещаш, че ужасно му се иска да крещи: „Искам и аз, искам на свобода!...“

Летище „Орли“ ми взема ума. Хора, хора, много хора, и всички говорят на френски, английски, немски, все образовани хора, знаят чужди езици. Чисто, чисто, също като в психиатрия, където лудите къкат след дезинфекциращия парцал на санитаря. Озъртах се като улав, дано да видя кака в тълпата, и тъкмо я видях, върху ми налетя някаква тълпа, паднах по очи, извиха ми ръцете и докато дойда на себе си, бях натикан в някакъв закрит луксозен минибус, заобиколен от куп цивилни ле флик (ченгета). Прочее, докато заформяхме с ченгетата циркаджийската пирамида, кака ме видяла, познала ме по увисналата долна челюст, нещо

характерно за „хомо пост социализма интелектуаликус булгарикум“ наред летище „Орли“. Френските полицейски катафалки са много удобни от нашенските автобуси, повярвайте на човека с личен опит. В участъка, в резултат от нарастналата ми популярност във Франция, ми взеха автограф – отпечатьци от пръстите, направиха ми снимки в профил и анфас, проведеха с мен интервю, сиреч зададоха ми няколко въпроса, в които кой знае защо непрекъснато ме питаха за Алжир, а накрая един дори ми заговори на някакъв неразбираем език. След всички тези рутинни полицейски действия ме бутнаха в килия с телевизор, меко легло и куп списания на ниска масичка, а храната беше толкова богата и обилна, че си помислих, дали пък полицейския комисар не е решил да ме покани за кръстник. Когато след няколко дни разбрах причината, поради която гостувах в полицията, всичко ми се проясни. Подведена от ужасната ми визуална прилика с известен алжирски терорист, полицията озадачена от българския паспорт, решава да ме прибере за известно време на топло. Докато проверяват българската връзка на алжирския терорист, водени от принципа „вържи терориста, за да не ти гърмят бомби в държавата“, полицейските разузнавачи, предпочели да съм им под ръка за неопределено време. И докато си нанкам безгрижно в участъка, открих причината за ислямския тероризъм във Франция. Ами че те, алжирските, и прочие арабски терористи предпочитат условията в ареста пред пясъците на пустинята, дюните, оазисите и доенето на камили например. Ако френското правителство си даде сметка за това и започне вместо да вкарва заловените терористи в затворите си, които са на нивото на петзвездните хотели, да ги връща там, при камилите, където им е мястото, с арабския тероризъм ще бъде свършено веднъж за винаги. Спестените пари би могло да се предоставят на България например, нали Желю ни обяви за франкофони, което би предизвикало патриотичен бизнес-бум у нас, и вместо да ходим да досаждаме във Франция, ще си останем в България с надеждата, че бихме могли да чопнем нещо от въпросните парици. Такива високохуманни въпроси ме вълнуваха, докато си прекарвах безгрижно в ареста, а през това време кака юрнала зетя и куп адвокати да ме отърват от „смразяващата“ полицейска хватка. Правото си е право, дори, а и най-вече в Париж. Адвокатите на Мосю Летерм прибягнаха до Соломоновото решение на казуса и лекарската комисия потвърди малката разлика между мен и арабския терорист, въпреки разликата наистина беше нищожна – един сантиметър кожа, която липсва на всеки арабин-мюсюлманин и която, слава Богу, беше налице при мен, ортодоксалния християнин. След като изкарах 48 часа в

парижкото следствие и след като лекарската комисия заключи в полза на моята невинност, бях пуснат на свобода в мократа от сълзи прегръдка на кака. След което ме пое за зетя с адвокатите си. Прочее, първите пет хиляди франка, които изпратих от чужбина на тъщата, бяха от обезщетението, което полицията бе принудена да ми изплати. Любезният зет настоя да си почина след „ужаса“, преживян в полицията, та две седмици обикалях из Париж и опитвах всичко Френско... Но както е казал оня руски граф: „О Пари, о бел Пари! О-о-о плас Пигал, я тудя шагал и без денгами о стал!“, парите ми, оня хиляда долара, с които тръгнах, свършиха за две седмици разходки по Монмартр, в Лувъра, из плас Пигал, плас Етоал и в Парижките потайности. Свършиха парите, а с тях свърши и почивката, дадена ми от зетя, та се наложи да работвам на същия си, и то не къде да е, а в „Шато сюр ла рош“. Най-скапаният хотел, който, убеден съм, че някога е притежавал и ще притежава зетя на Атлантическото крайбрежие в Нормандия. Убеден, че „хомо пост социализма интелектуаликус булгарикум“, вид от изчезващата по света „краснокожая паспортийна“, е негоден за нормален труд, зет ми ме цани за пиколо във въпросния хотел. Единствената забележителност на хотела и околността бяха купищата скали, пясъците, маковете, японците и японките в златната следпензионна възраст, на които не им е останало нищо друго, освен да си ядат пенсиите и рентите в екскурзии из такива скучни места. В края на втората ми трудова седмица като пиколо подадох оставка, защото, както ми обясни метр д'отела, пиколото заплаща не получава, доходите му се формират от бакшишите, които доволените клиенти му подаряват. Удивен че този ориенталски институт – бакшишът, е пуснал такива дълбоки корени във Франция, пристигнах при зетя и кака в Страсбург, където ги беше завейл вятърът на бизнеса им. Тук в Страсбург се цаних мияч на чинии в ресторанта на хотела, притежание на зетя. Само не си мислете, че съм мил чиниите на ръка, сакън, те там си имат съдомиялни машини. Моето задължение бе да отстранявам остатъците от храна по съдините и да ги подреждам в съдомиялната машина, чиниите и други подобни, разбира се, не булашика. Седмичната си заплаща изпращах директно на тъщата до поискване, те оттогава между нас цари мир и роднинска любов, да ми е жива и здрава. Тъщата е нещо много сигурно, ако искате да знаете, по-сигурно от Европейската банка за развитие и възстановяване, да не говорим за пирамидалната българска банкова система. Още са си в тъщата парите, скътала ги е в „сутиен банк сейф лимитиде“ и изваждане няма, даже и на мен, вложителя, не ги дава. Питате по-нататък какво се случи, ами то не си е за

разказване, поне, докато тъщата я има на белия свят, но щом настоявате и обещавете да си траете, ще доразкажа...

Плацикам си аз чинии там в Страсбург, значи, плацикам ги от някое време, но нещо отвътре ме яде. Ами то как не, с петдесет франка седмично освен хляб и вода друго не можеш взе, даже цигарите ми не бяха цигари, а отврат. Нито приятели, нито приятелки, нищо, всичко много чисто, нищо за забърсване. Карах така доста време, докато кака, нали кръвчица, съжалила ме, викна ме един ден и ми се накара: „Я се виж на какво си заприличал, стопил си се, ами излез вечер, иди на кино, на кръчма, при проститутка, ако щеш“ – все удоволствия, от които бях се лишил, за да имам в „сутиен банк сейф лимитиде“ на тъщата солидна валутна сметка. Смутен обясних на кака, че карам седмицата само с 50 франка, а цялата останала заплата превеждам в България. „Глупчо глупав, ами то тук можеш да си прекараш и без пари, за тази цел си има бюра за запознанства“ – и кака ме помъкна към кабинета на зетя. Седна пред компютъра, запали неотменната си цигара „Ротманс“ и рече: „Сега ще ти уредя запознанство с мацка, каквато си избереш, та да не умираш без компания.“ Както по-късно разбрах, имало там във Франция, информационна мрежа – „Минител“, та посредством „Минител“ тя се свърза с едно от бюрата за запознанства в Страсбург. Те затова си купих компютър, като си дойдох в България, и сега чакам информационна мрежа – „Интернет“, и бюра за запознанства в техния български вариант. Въпросът ѝ каква мацка искам, ме смути, но понеже още не вярвах във възможностите на електронните технологии, изредих малко на шега: „да е 165 см висока, блондинка, с малък бюст, със сърцевидно дупе, да е не по-тежка от 48 кг и да е перверзна.“ Когато след минута, принтерът на компютъра затрака и оттам се появи изображение на жена, аз се сацисах. Навярно съм заприличал на теле в трамвай, щото кака ми рече да не се втелявам и поиска да се представя на мацката. Представих се като човек от Южна Европа, не като Българин, защото във Франция е много популярна книгата на Любомир Левчев „Убий Българина“, тежах по това време 65 кг, висок 175 см, бивш спортист, шампион по ръкопашен бой. Принтерът отново изтрака и там се появиха няколко реда, с които отсрещната страна ме одобряваше и изразяваше готовност да се срещнем в удобно за мен време и място. Набързо разлистих туристическия справочник, има там такова нещо, в него са подредени по азбучен ред ресторантите, хотелите и другите подобни обществени заведения. Естествено, че няма да си избира за среща ресторанта на хотела, където работя, та набързо, разлиствайки справочника, попаднах на едно заведение в

околностите на Страсбург, чието име ми подсказа, че е тъкмо за моите ограничени финансови възможности. На другия ден, в уреченото време бях седнал на маса за двама в „Льо дерние су“ и очаквах момичето от компютърната снимка. Лъскавината на костюмите, демонстративното размахване на дебели портфейли, златни кредитни карти и прочие неща ме смутиха. След това разбрах, че този ресторант бил любимото място на тузарите – новобогаташи, които, като няма с какво да блеснат, изхвърлят се с величината на сметките, които плащат. Впрочем дамата закъсна от приличие с около 15 минути, та се наложи да отклоня любезно натрапчивия оберкелнер, който напираше за поръчката ми. Излишно е да споменавам, че кака ме беше натъкмила като „денди“, ползвайки гардероба на зетя. Веднага познах мадамата, когато влезе, нали видях снимката ѝ на компютъра, станах, за да я посрещна и да ме види, и когато тя дойде, и каза „хайде да вървим“, както си бях смутен и неосъзнаващ, че с 50-те си франка не съм затук, предложих да пийнем по нещо за запознанството. Жената ме изгледа учудено, но прие и седна срещу мен. Щракнах с пръсти „гарсон“, попитах я какво ще пие, тя рече „Шампанско“ и аз разпоредих – „Шампанско“. Тутакси сервитьорът донесе бутилка, наля ни и се стопи ненаатрапчиво из заведението. Не забелязвах нищо друго освен красивата дама, която облизваше чувствените си червени устни, вторачена в мен, та смотолевих „санте! е пур ву!“ и надигнах чашата, за да скрия смущението си. Също като по любовните филми, усетих крака ѝ, който под масата галеше определени места, по-долу от коrema ми. Продължавах да държа чашата с вино пред устата си, без да зная какво да правя и без въобще да опитам питието. „Але ву“ – подкални ме тя да излизаме, потърсих с поглед сервитьора и му направих знак да донесе сметката. Като видях сметката, възбудата ми отмина, но за да не се излагам пред нея, я помолих, да ме изчака при колата си отвън, докато я уредя. Сметката, след като тя излезе, отново ме хипнотизира, бях пил „Дом периньон“, реколта 1957 г., дори не бях го опитал всъщност, но трябваше да платя за една бутилка 125 франка, а аз разполагах с 50. Опитах се да обясня на „Шеф дю сал“, че съм чужденец и че съм си забравил портфейла, как пък не, че ще си оставя паспорта и по-късно, след като изпратя дамата, ще дойда да уредя сметката. „Шеф дю сал“ нищо не каза, само погледна някъде встрани, от нищото изникнаха двама, като четирикрили гардероби с надстройка, безмълвно ми бръкнаха в джоба, взеха ми паспорта, портфейла, който уж бях забравил, единият ме хвана за яката, другият – за дъното на панталона и ме понесоха като куфар. Навън ме изхвърлиха в чакъла, под тентата, по очи пред входа, в

краката на Надин, така се казваше хубавата страсбургчанка. Тя веднага влезе след горилите, бави се вътре някое време, като се върна, пхна портфейла и паспорта ми във вътрешния ми джоб, а аз си лежах безмълвен на чакъла. После някак си успя да ме натовари в колата си и потегли, като не спираше по пътя да си бърбори нещо, да се смее и да си повтаря: „О лала, о лала, ки ма доне сет иде фол? А лала!“ Бях разбит на атомчета, бях смазан, чувствах се като дерайлирал влак, вече не исках да правя пари, не исках да правя любов, не исках Франция, исках си България, мислех си колко хубав човек е тъщата, да ми е жива и здрава.

Ноември 1999 г.

НА ГУРБЕТ

Вижте ме! Хубаво ме вижте! Аз съм Данчо Камъка. Кой в града не ме познава! С кого не съм се черпил! В коя кръчма не съм се напивал! Ако река да повърна всичкото пиене, дето съм изпил, ще потече река, по-буйна и по-пълноводна от Поройна и ще помете всичко по пътя си. Тъй да знаете, при мене пет-шест няма, аз съм мъжкар! Сега, ако извикате едно пиене и за мене, ще ви разкажа как ходих на гурбет в Австрия, във Виена...

То като се юрна един свят на гурбет в чужбина и като печелят едни пари, колко печелят не знам, ама разказват много. Пък аз бях я подкарал, едно юнашко разпиване, осем дена непрекъснато пиене. И там един като ми заразправял какви пари спечелил в Австрия, като ми показва западната си кола, която си купил, загубих си пияния акъл, колкото ми беше останал. От осем дена пиене само идеята за гурбет ми остана, всичко друго пропих, и пенсията на майка, и коня продадох, и изпих парите, че и обещите на дъщерята пропих...

Прибрах се вкъщи с тази идея, пък мама и дъщерята, като ми ревнаха гладни, както ме цепи главата от махмурлук, нямам стотинки за една бира да си купя! А мама ми вика, вика и плаче: „Данчо-о-о-о, хората хора станаха-а-а-а, само ти Данчо-о-о-о, от тебе нищо не стана-а-а-а! Хората по чужбина, Данчо, ходя-я-ят, пари, Данчо-о-о, изкарваа-а-ат.“ Не се търпи бе! Кой голям мъж, мъжкар като мене ще изтърпи майка да му плаче на рамото? Аз иначе на женски сълзи не вярвам! Тя нали мойта, бившата, един път в колата пред хора по главата ме удари, ама аз смъкнах ли я от колата, накарах ли я пет километра пред колата да бяга и да плаче. Туй е истина, да знайш! Пък кът' я настигнах с москвича, гроб я накарах да си копай. Ама вярвам ли й на сълзите, че много ме обичала, зарад туй ме била ударила на шега, майтап един вид значи. Янлъш работа! Аз съм мъжкар, да знайш! И мъ слушай кат' ти говоря! Да н'тъ хакна с бутилката в китарата, да ти светна лампионите и да ти отворя телефоните! Не можах да изтърпя сълзите на майка и на дъщеря. И съ реших – отивам на гурбет! Хубаво, ама то трудна работа. То не е като да идеш до „Родопа“ и телешки набор да откраднеш! Червен паспорт трябва, визи трябва и работа там да си осигуриш. Пък аз селски амсалак, къде от таквиз работи да разбирам. Ама вестниците пишат, хващам „Зарята“, там фирми за работа в чужбина, колкот' ти душата иска. И нали

ми трепери от недопиване пръста, баш дет' не тряб'аши, там го забих. Ама то откъсно разбрах. Обаждам се аз на фирмата, пък те ми викат: „Ела – кай, – ще се разберем.“ Отидох. Четири снимки искат, за паспорт и виза. Две хиляди и петстотин германски марки искат за уреждане на работа и път дотам. Бе аз толкоз пари, ако имам, два месеца и половина няма да изтрезнея, и поне за една седмица хляб на мама ще купя. За толкоз ще ми стигнат със сигурност. Аз мож' да съм проста глава, ама знам да смятам. Прибрах се у дома. Викам на мама: „Дърго-о-о, де ма прашаш ти, ма, бос през тръните! Ти знаш ли колко пари тряб'ат, ма? От де ши ги зема, да ида!? Иначе работа кат' за мене имало. Голяма нужда от квалифицирани дърводелци като мене имало във Виена. Ама от де пари?“ Дъртата се сащиса кат' чу колко пари трябват. От де ши ги земим? Много се ядосах на тоз сакънтилък и отидох в кръчмата да се напия. Там обаче кръчмарят акъл ми даде: „Ти нали имаш 25 декара ниви? Три иляди лева ще ти дам.“ Пък аз му викам: „Три иляди, кило ракия, каса бира и печена кокошка. Аз съм мъжкар, тъй да знайш!“ Бе ура, бе тута, брои ми той парите след два дена. Ракията, бирата и кокошката се изяде и се изпи, веднага в кръчмата, че и още за сто лева масраф направих. Ама да разбере туй село, че съм мъж. Четири снимки и две иляди и петстотин лева занесах на фирмата. Пък те ма заснеха на телевизор как работя на дърводелски машини. От тгъл ма заснеха, да ми се виждат ръцете и машината и касетка ми дадаха със записа, да си я имам. „Вър'и – кай – у вас и чакай, ний ша ти са обадим, като стане заварката с Виена.“ Докат' чакам заварката, два месеца мина, двеста и петдесет лева на кръчмата изпих и още толкоз вересия направих. 'Секи ден касетата на видиото в кръчмата пускаха. Чак менгяните зеха да ме бъзикат. Кат' ми изпушиха бушоните и като отидох у фирмата, една гюрюлтгия дигнах. Пък те ми викат: „Спокойно! Почти е готова работата. Паспорт и виза имаш. Потвърждение чакаме от Австрия. До две недели заминаваш.“ Заминах аз, не след две недели, ами след четири месеца. Дадаха ми паспорта, на него – печат с виза ударен. Че визата е туристическа, а не работна, чак после във Виена разбрах. И ми казаха: „Качвай се в автобуса, там във Виена ще те посрещнат.“ Качих се и тръгнах. Ама никой не ме посрещна, ментарска работа. Изядоха ми париците. Нито трудова виза, нито работа, нито някой ме посрещна. На произвола на съдбата във Виена ме захвърлиха. Чи там не приказват на български, всичко шпреха на швабски. Немтурници немци! Рекох си да се връщам назад, ама нали съм мъжкар, ша ми се смей цяло село. Викам си, умиргани има, връщани без пари няма. Пет дена денувах, гладувах, ношувах, дзинзиках,

докато не срещнах едно момче, нашенче, от българско, то ми отвори очите и от гладна смърт ме спаси, че и с шнапс ме почерпи. Бе то, ракията им там, на немтурниците, слаба ракия. От туй момче на акъл се научих и както то прай, тъй и аз почнах, та хеле, малко се поосеферих. Ходим с него от кръчма на кръчма, работа да си търсим, сегиз-тогиз намираме: клозет да изчистим, дребен ремонт да направим, всякаква работа, каквато падне, само шилинг да падне. Е, падаха парици, ама, за да има къде да спя, като него западна кола си купих, верно, от автоморга я взех, ама като я сложих на паркинга – покрив над главата, ни ма вали, ни ми е студено. Работата потръгна – покрив над главата, някоя и друга пара в джоба, всяка вечер – парче брод и шише киршен шнапс си купувам, въобще, здравей лебен, ах, здравей! Добре си бях. Може секи ден да не съм работил, ама секи ден ядене и пиене имам. Пък като ме хване мързелът, без работа пак изкарвах, кат' се завъртя покрай кирхен (църквите), ръка кат' протегна и пускат хорицата по някоя пара. Но често не го правех, че полицията бързо-бързо таквиз ги прибира и ги връща в държавата им. Сегиз-тогиз и в емигрантските служби ходех, понякоя помощ получавах. А бе, добре прекарвах! Устроили се немтурниците, че и ние, емигрантите покрай тях. Ама най-голям келепир има, политически емигрант да се изкараш, ежемесечно голяма помощ дават, с жилище та уреждат, пък като изкараш някоя и друга година и гражданство ти дават. Пък там, станеш ли гражданин, можеш въобще да не се напругаш, да не работиш, само от социалните помощи живееш. „Разпределение и преразпределение на националното богатство“, както казваше един умен брат'чед, ми то тез шваби у комунизма си живеят, без да работиш, ядеш и пиеш, един бачка – друг на лапачка. Те на туй му викам лебен! Мечтаех си аз малко повече акъл да имам в главата, че политически емигрант да стана и в удобство да живея. Щото туй мойто не е баш удобно, покрив над главата има, ама клузет няма, пък там не можеш да съ изпикайш на улицата, веднага ще те арестуват, подляги и топачи са австрийците, щом тъ видят, че нещо си в нарушение, веднага на полицията звънкат. Тъй си карах аз значи, де работя, де не, в колата живея, ама като няма клозет и баня поне веднъж на месеца да се измия, поумирисвам се. Пак нашенчето ме светна, ама и туй нещо ми изяде главата и черен печат в паспорта докара, я. Взимахме си ний месечна абонаментна карта за кино и всяка сутрин влизаме в киното, клозет, баня, едно-друго. Там кинаджийските тоалетни, голяма работа, не е като нашенските. И тъй си караме сутрин – в тоалетната на киното, през деня – в тоалетните на кръчмите и заведенията, дето поработваме. Ама една сутрин влязох в

тоалетната, правих каквото правих, поумих се, поизбърснах се, че бях замязал на бараба и аха да си тръгна, пипам – няма ми портофела. Ами сега, ама работа, я. Дойде ми на ум, че вадих портофела на билетното гише. Само там съм го забравил, и бързо – пред гишето. Питам касиерките дали не са го видели, щото там австрийците – културна стока, ако го видят, ще го предадат на касиерките, като си го потърси някой, да си го намери. Ама нихт. Нито портофел, нито някой да го е видял. По едно време една касиерка вика, българи студенти имало преди малко, билети да купуват, само те са го видели и са си го прибрали. Въх, пих една студена вода сега, 'сичките ми парички, спестяванията ми, дето съм ги отгладувал, дето като хората веднъж не съм се напил, отидаха ми париците! То българин намерена пара връща ли назад, ако и да е на сънародник в чужбина, нефела работа. Дръпна ми се нещо под лъжичката, много станахме българите във Виена, хляб вече за мене, простака, тука няма, щом по-умните, студентите са дошли. Добре, че поне паспорта ми остана в колата. Отидох, взех си паспорта, потърсих по-едър камък и баш на центъра на Виената, с тоя камък спрасках една витрина, на сол стана 'сичкото й стъкло, ама да знаят австрийците, че съм мъжкар и кога мъжкар назад в родината се връща. Че и рева съ все глас: „България, моя мила страна, моя мила България!“ Прибраха ме полицаите, четир'се' дена трих нарите на пандиза, ама топло, светло, манджа, баня и клозет, после ме качиха на самолета и с чер печат ме върнаха в България...

Те оттогава ми остана прякора Данчо Камъка, да видят немтурниците к'о значи българин-мъжкар. Пък колата сигур' още е на паркинга, ако не са я вдигнали полицаите, да я приберат в моргата, че друг гурбетчия да я купи, покрив над главата да си осигури. Сега ниви мож' да нямам, ама за ракия се изкарвам, пък и да не изкарам, се някой ще почерпи. Това е, ко' ма гледате кат' тряснати с мокър парцал. А поръчайте по една ракия, де, че ми пресъхна гърлото от много приказване!

09. 08. 2001 г.

ЧУЖДЕНЕЦ

Ас съм цузденец, не съм вулгарин, ас съм грък от Салоники. Тук съм на васата маса, стото съм много богат и стото ви церпя, пластам сметката накрая. Не мога да ви разбера, засто не ме увазавате, нали ви церпя, нали ви слусам, докато си говорите, пък сега, когато ас сте ви раскасвам тас моя история, вие не стете да ме слусате...

Стом пораснал, станал на двајсе и две годин, мой баста продал педсе кози, дал пари на мен, да прави бизнес тук във Вулгария. Там в Салоники с тес пари моze само да се напиес една вецер в селското таверна, но тука във Вулгария с тези пари ставаc бизнесмен, нъмбър уан. Във васия град дойдох прес деведесе и второто годин. Веднага се ориентирал в обстановката, сте правя бизнес, айм лайк мъни. Пари дават власт, пари дават сила, пари дават уважение, дазе и на боклук. По този време вие вулгарите имали сте осте много пари, о-о-о богат хора, всицкото народ. Стом богат и стом сте става беден, знаци много сте пие тос народ. Взех под наем ресторан „Бизнесмен“, направих тос ресторан на таверна, греко-кръцма, пуска вътре сиртаки. ЯСО! Народ прос, харесва, идва да янде и да пие. Но тос васи сервители, лосо, много лосо цовек, без да рамботи, ицка да янде. Сервитор рамботи колкот един дзудзе Дългонос-ко, иска заплаата колкот един циклоп Полифем. Но нали ас, като си бил там във Салоники, уцил във военното училисте, науцил се добро да прави бой, бой на сервитор, сяка вецер бой. Сеснайсе дела за набой водил, мене съдили, оправдавали, в арест съм лезал. Вулгарско арес по-лосо от гръцко и от европейско дазе. Там сицкото арестант в обсто килия. Удобство там въобсте – забрави. Дазе там обиздат, обиздат по ориенталски, много обиздат, сицкото арестант обизда мене. Дазе и полицаи много лосо мен обидил. Обаце ас съдил, съдил дързава, съдил и полиция, цак в Европейското съд в Хага съдил. Зарад туй съдене спечелил дело. Деветстотин хиляд доларс обестетение платила мене вулгарска държава и внесла по сметка банка. Тоз бизнес най-доходно във Вулгария, да съдис дързава. Ас кат осъдил вулгарската дързава и вулгари поцнали да съдат държавата си, дазе министър-председателя пробвал тос далавера. Луканков ли бесе, Судзукув ли бесе, Саламов ли бесе, не помня. Ама зе пари, завод за судзук да си направи. Много друго вулгарин пробва след туй тос бизнес. Едно успял, друг не успял, обаце ас нали първи, успял. Модернизирал свой таверни, наел много сервитор, но сицкото сервитор

лосо. Сервитор при мен повец от месец не стои, стои само севиторки, които прави гръцка қолицка, не сте прави қолицка, суг в задника, няма янде, обаце зелаести за сервиторки много. Добро прави бой и с клиент, клиент янде, пие, не сте да пласта, знаци янде бой, силен бой. Обаце после съди мен и ас пласта обестетение, знаци той янде на ресторан, ас на него пласта. Такъв бизнес не добър, ас да пластам не обицам, пък да пластам на цовек, дето янде мой храни, не добро, не ста да смятам други разход и загуби, сцупени цинии, маси столи. От тос бизнес печалба няма. Мой фирма „Муфтакис“ стял да фалира, ако моя сестра не продала свои сватбени цеиси и дала пари на мен. Ас пак станал бизнесмен нъмбър уан. Обаце тос, да си бизнесмен нъмбър уан на града, има свои задължения, големи задължения. Трябва да пластас, много да пластас. Идва цовек от обстина, дай пари за обстински нузди, стани спонсор, казва, на обстинската власт. След него идва от спортен клуб, пак стани спонсор, после идва театър, политици от партии, добре це в тос град няма балет, стото сигурно сте се налози да спонсорирам и балерините. Колкот пари съм изкарвал, сицките съм давал на спонсорирване. Пък тес коит' съм спонсорирвал, хем яли мои пари, хем викали на мене церен циганин, мръсно грък, елинска отрепка. Въобсте некултурна работа. Докат земат мои пари, тес вулгари, мои приятели, кат земат мои пари, поцват преследват мен кат (клефт) гръцко хайдутин. Ама много хайдук тука във Вулгария, някой казе ли тебе „добър ден“, знаци мисли как теб изработи, измъкне от теб пари. Който каквото и тебе говори, се за твои пари как да открадне мисли. Прос цовек няма ум, стот няма два по един у дзоба, идва дава акъл на тебе и гледа открадне пари. Ми той вулгарина, кат има акъл, стял да искара пари! Сто ицка да крадне от моите? Ама краднали. На няколко пъти краднали. Ама напоследък цак банките поцнали да действат кат' умно и бедно вулгарин. Откраднали мене деветстотин хиляд' доларс и казали: „Тос гръцка маймун таквис пари от де видял!“ Съдил, много съдил с тях, с банкери, шестотин хиляд доларс хонорани и русвети дал, ама дело спецелих! Съдия казал: „Сте имас да взимас“, банкер казал: „Сте имас да взимас, ама да мозес да цакас“ и ас цакам. Цакам, много стана. Ама отказал съм да съм бизнесмен нъмбър уан. Станал търговец – производител на перилно препарат. Поцнал да произвежда праф за прафне. Зима ситен рецен пясък, сега внимавай, издава фирмен тайна, рецепта на мой праф „Хтопос“, знаци, зима се две кофи ситен рецен пясък, измива се, изсусава се на пецка, най-добре циганско любов, църка се три бутилки веро от полвин литар, разбърква се добре с лопата, бърка се като цимент. Объркания разтвор се суси на

пецката циганска любов. С тоси праф се пере цинии, тенцери и други домакински уред. Големи пари направил с този рецепт. Обаце прекратил и тос производство. Мойто работник ицка заплята! Бес заплята не сте да рамботи, ама те да не работник от Европейски съюз, да иска заплята и сигуровки. Бой! Платил на тях с бой! Те мене съдили и зели заплята, обесстетение и болници. Кат платил тес неста, пари за бизнес свърсили. Писал на татко в Салоники. Писал на сестра в Салоники. И двамата отговорили: „Няма вече кози, няма вече сватбени цеиси!“ Зарат мен мой сестра останал стара мома, а баста от фермер станал пенсионер. Трябвало спасява сам. Кат разбрало, це ас бес пари, клефт-банкер предлозил сделка: пласта на мене сега три хиляд доларс, разлика от осъден сума, пласта по пет хиляд доларс на година, докато изплати всицкито деветстотин хиляд доларс. Кат няма де да ходи, баста няма кози да ида да дои, кат няма свадба на сестра, да ида да взема откуп, съгласил се. Осигурил се сто и сейсе годин да полуцава пари от банка. Така може да бъде бизнесмен, да рамботи на загуб и пак да има бизнес. Със тес пари сега отворил търговско обект – магазин второ употерба, нарекъл него магазин „Нов зивот на стари вести“. Купува от вулгари техни стари вести, цисти тях на химицко цистене и пурдава отнова на вулгари. Те купуват, нали бедни. Беден цовек като няма какво да янде, пордава свои вести. Кат земи пари отива – купува други вести, състите, само це поизгладени и поизпрани и по-скъпи. От туй несто аз прави алъс-верис. Така искарва пари и за яндене и за гръцко колицка. Понезе сто и сейсе годин се имам да зимам, ас пак става спонсор, обаце спонсор на бизнесмен-политик, ценге, куртурно-работник, на сицки, които мене увазават и които садат да яндат и пият със мене на маса. Яндат и пият със мене на маса, аз пластам сметката, не яндат и пият със мене на маса, знаци мене не увазават и ас не пластам сметката. Въобсте тука, във Вулгария, разбрал един истина от зивота: „Който каквото говори, става въпрос за пари, ако много говори, става въпрос за много пари, обаце пари да открадне или да вземе на заем, коет' състото, застото вулгарин-бизнесмен не обица пари да връста...“

Вий вулгарете завизда на мене, завизда, стото ас и с малко пари пак – богат, завизда, стото ас има европейско паспорт, завизда, стото ас бо-хем, въобще завизда, стото ас сицко туй, което вий НЕ! Е, зарад туй вий мрази, не увазава и не слуса мене, кога ас говори, но туй не преци на вас янде и пие от мойто пари. Сега понезе тас компания от политик, цино-винк, ценге и друго културно хора мене слуса, докат' говори, ас сте плати сметката, стото ас има пари и вий зарад тях мене увазава. Обаце, ако

някой казе на мене, це ас гръцко копеле, ас прави на него добро бой. После мозе пласта обестетение, но тука, във Вулгария, мозе цовек срету запластане да си прави удоволствие, да прави добро бой на тос, който не харесвам. Ето засто ас увазава вулгарски независим съд...

21. 08. 2001 г.

ВТОРИЯТ ГУРБЕТ НА ДАНЧО ИЛИ ЗАЩО НИ ПРИЕМАТ В НАТО И ОЩЕ: ЗАЩО САЩ НЕ СЕ ОБВЪРЗВАТ С ИРАКСКИЯ ДЪЛГ КЪМ БЪЛГАРИЯ

Мина доста време, откакто Данчо се завърна от гурбет. За това време много нещо се изпи, по-малко се изяде. Черпеха го хората, няма грешка, пиеше сладко Данчо, пак без грешка, докато на кръчмарските обитатели, инцидентни и постоянни, им омръзнаха историите му за чужбината и един ден ДАНЧО КАМЪКА ОСТАНА ТРЕЗВЕН...

Толкова трезвен, колкото никога не е бил, с такова главоболие, с такъв махмурлук, не ти е работа. Търсеше Данчо пиене вкъщи, ама вълк пастърма суши ли, търсеше той пиене по съседите, но им беше омръзнал и не му дадоха, досвидя им се да почерпят баре' една бира. А му се пие, косата му настръхнала, очите му кръвясали, носът му щръкнал и току души, души, търси алкохолец, също както граничен пес нарушител. Отиде нашенецът на кръчмата, а там кръчмарят не само че на вересия не му даде, ами му взе и ръчния часовник за стара вересия, че и се развика, навика Данча и се оказа, че часовникът не стига и че Данчо още има да дължи. А сега накъде? И краката инстинктивно сами поведоха Данчо, доведоха го до селския ракиджиски казан. Но там няма, никой няма, кой ракия да вари, на Данчо ракийчица да подаде. А вътре в ракиджийницата още топличко, явно предната вечер някой варил ракия, пък така ухае на ракийка, Данчо чак се просълзи от умиление. Затърси се той, но няма от скоросмъртницата, чак патокито си е прибрал човечеца. Е като няма – няма, Данчо току отхлупи казана, а вътре, оставен материла, за да не плесенясва бакъра, че като го лъхна аромата приятен, чак поприседна на задницата си. Няма накъде, огледа се нашенецът – няма никой, бръкна с ръка, извади шепа изварена ракиджийска каша, мирише приятно на ракия, близна я, пак я близна, поогледа се, па като нагъна кашата, сигурно кофа изяде, дорде не му се изду тумбака, не кандиса. Поуспокоен, Данчо излезе от ракиджийницата и закрачи към центъра на селото. Ама в изварена ракиджийска каша има градус – колкото коса по главата на дълъг плевенски шоумен, а няма ли градус, за Данчо няма

радост! Не можа нашенецът да мине и сто крачки и го удари тежката приливна вълна на махмурлука, че на всичкото отгоре червата му зъкъркориха и нещо взе стомахът му да се надига към гърлото. Спря се Данчо – ни назад, ни напред. Поседа, помисли и се забърза към върбалака. Влезе той във върбалака, па приклегна и оттам се понесоха звуци: „Ъ-Ъ-Ъ... У-А-А... У-А-А!...“

Как се прибра нашенецът, и сам не помнеше, но три дни сюрдюн, три дни повръщане и на всичкото отгоре – ужасен махмурлук. Да не ви дава Господ такова нещо да опитате, от туй, що преживя Данчо. За да се разсее от ужасния махмурлук, Данчо взе да гледа телевизия, и понеже освен националната друга програма телевизора му не ловеше, той втренчено следеше всички предавания. Не изпускаше даже новините, от тях Данчо разбра, че БКП набира доброволци за защита на Садам Хюсеин. И както си беше трезвен, не пил повече от седмица, взе решение на трезва глава. Тръгна за София, при комунистите интернационалисти, те качиха Данчо на автобус и ето ти го тебе Данчо Камъка в Ирак, доброволец, ще защитава Садам от янките империалисти. Грешка направи, разбира се, защото тука пиене няма. Както от после научи, коранът забранява пиенето, а полицията и революционната гвардия зорко следят за спазването на шериатското и светското право...

За доброволците програмата беше казармена, облякоха ги в униформи, раздадоха им калашници и почнаха строева и всякаква военна подготовка, с ударение на строевата. От само себе си се разбира, че Данчо и другите доброволци най-много тренираха маршова подготовка, тържествено преминаване под разветите знамена пред биг боса на Ирак. Повечето от тренировките бяха на преминаванията. Защото Садам всеки ден ги инспектираше и приемаше строя доставяше му удоволствие да гледа строя на яки запотени мъжаги, пък, както се знае, той имаше двадесет и пет двойници, та по двадесет и шест пъти на ден Данчо и другарите му доброволци тържествено маршируваха пред Садам. Вие имате ли представа какво е маршировка в Багдад, там е пек, ад, и да набиваш крак средно през половин час пред някакъв мустакач чичко, който те гледа важно, строго и любовно. Ужас! На всичкото отгоре никакъв алкохол, водата, тя само за миене става. Слюнката ти се спекла в устата, в очите ти пясъчинки от пустинята, кубинките ти парят разранените табани, уригваш си изтънко на вечния и неотменен мазен овчи пилаф, а стомахът ти подлярски прави: ра-а-а-ки-и-и-й ка-а!... Я по-добре да идват янките и да донесат демокрацията, като не забравят и алкохолеца...

И те дойдоха. Със себе си донесоха шок и ужас, бомби и снаряди,

ракети и самолети, танкове и бетеери, оръдия, картечници и автомати. Данчо и другите доброволци се разбягаха, от само себе си се знае, че се разбягаха пет минути, след като се разбяга революционната гвардия, която беше заела картечни позиции в тила на доброволците. Един вид морална подкрепа. То си беше за разбягване, отпред американците напират, отзад революционната гвардия подпира...

Без да пукне и един куршум, Данчо също избяга, бяга около петдесет километра и се скри в територията на една малка петролна рафинерия със собствени петрокладенци. По пътя, бягайки, сполучи да задигне радиокасетофон, кола, телевизор, шевна машина. Настани се в рафинерията и си се скатаваше няколко дни, докато не улови „Хоризонт“ с радиокасетофона. От българските новини разбра, че България е съюзник на американците. Значи и той е съюзник и трябва да се възползва от това. И добре че разполагаше със шевна машина!...

Уши той българския национален флаг в десетки бройки и го накачи по всички краища на петролната рафинерия. Даде една туба бензин на един изучен БААС-ист, който бягаше от американците и она му написа на английски: „Добре дошли братя по оръжие! Съюзническа България ви поздравява! Първа Българска Петролна Колония е готова на конкурентни цени да подпомогне братята янки по оръжие.“ Избродира всичко това Данчо на един транспарант с ярки жълти букви и го закачи на главния портал. Освен това преправи иракската си военна униформа. Дотолкова я преправи, че заприлича на български офицер – полковник от ВКР. И с трепет зачака янките...

От това си трепет Данчо не разбра кога са минали американците. Дали от знамената и транспаранта, но нито един снаряд не падна в рафинерията, даже ни един келяв „СТЕЛТ“ не се заблуди да си хвърли умната бомба по неговата петролна работилничка, както Данчо обичаше наум да нарича овладяната територия на Първа Българска Петролна Колония. „Работилничка“ ѝ викаше той, защото беше малка. Малка, малка, ама напълно автоматизирана, роботизирана и сам човек може да се оправи с нея. При това на всички копчета и ръчки имаше обяснения с тлъсти букви, които завършваха със „Сделано в СССР“. За преминаването на американците и за падането на Садам и революционната му гвардия Данчо разбра по свободната и спокойна продажба на черния пазар на всякакви стоки, включително и забравения от дълго време алкохол. Оттук натаък за Данча настъпи лайф из лайф. На черния пазар той въведе твърда разменна цена, и то цена народна: 20 литра, туба бензин, керосин или нафта за 10 грама алкохол. И пак под две кила твърдо гориво на ден

Данчо не падаше. А как обичаше да черпи, я с ракия, я с пиво, я с бензин, дизел или керосин. Така Данчо се чувстваше важен, чувстваше се господин. На ден нашенецът изразходваше годишното производство на „ПЛАМА“ – Плевен. Лека-полека арабският народ, а и Данчо, свикнаха с размяната, с размяната свикнаха и стареещите се да са незабележими американски окупационни части. Докато един ден БААС-истките партизани не взривиха колоната цистерни с гориво на окупационната американска част, която се беше разположила в близост до района на Първа Българска Петролна Колония. И американците останаха без гориво. Тогава те влязоха в рафинерията на Данчо с цели две цистерни. Едната му оставиха на него, а във втората си напълниха сами гориво. Когато си заминаха и изтрезнелият от уплах Данчо, долови аромата, що се носеше от оставената цистерна, той едва не припадна от неџа. От цистерната се носеше ефирния, нежен аромат на „Бърбан“ от Кентъки...

От цистерната Данчо само се подаваше, за да подпише фактурите, които интендантите на чичо Сам му поднасяха. Как не се удави в тџа цистерна, ама як българин, даяк на пиене! Колко гориво източи чичо Сам, нашенецът не разбра, а и защо ли му е да знае, те, американците, и сами се обслужваха, а Данчо им намигаше, „как ви прекарах!“ , но пък те, колчем минеџа покрай цистерната, отдаваха чест на Данчо и на българския трикольор, който Данчо беше препасал. Вечно пияният български офицер, полковник, кефеше янките, та чак един от тях си направи снимка с Данчо за спомен. Тази снимка се изпрати в Канзас и оттам по неведомите пътища Божи влезе в интернет. В интернет я откриха българските разведки, които, за да убият времето, по стар навик, събираха сведения за чичо Сам. След като си преведеџа екзотичния текст, съпровождащ фотографията, куките изпаднаха в религиозен ужас и заприпкаха при бате В. Бате В. отпърво не повярва, ама после отиде при вътрешния. От своя страна вътрешният изприпка при външния, той пък прибяга до военния, а после и тримата заедно, като взеџа със себе си социалната и евроинтегралката за кураж и опора, отидоџа при Негово Величество премиера. На човека му шръкнаха опадалите коси. После рече: „Треба да мислим позитивно. Вервайте ми! и по стар навик добави: Ще изтаврези и ще се прибере до 800 дни.“ Разпусна ги да мислят позитивно и после се почеса по олисялото теме. Врътна някакъв телефон, говори с някакъв свети отец, който от своя страна го помоли да изчака, за да се консултира с шефа си. След консултацията с шефа светият отец се обади на Негово Величество премиера, а той се обади на военния. Военният от своя страна се обади на външния. Външният се обади на

вътрешния, той пък от своя страна се обади на бате В. Бате В. според съвета на шефа на светия отец, се срещна край гроба на дедо с голямото Бате, най-вещият специалист по подобни цистернови дипломатически скандали, говориха там около час. После бате В. се обади на спецотряда със специално назначение и след малък успешен десант Данчо го докараха в България барабар с цистерната. По никакъв начин не можаха да го извадят оттам, докато не я изпи до последната капка...

После да се не чудите защо янките бързат да ни приемат в НАТО преди да сме станали европейци, но пък защо САЩ не се ангажират с изплащане на иракския дълг към България? Заради пияницата Данчо. В НАТО ще го използват, я като огнепръскачка, я като резервоар за течено гориво на балистична ракета. Пък за дълга подозирам Данчо да е подписал и да го е продал на янките срещу пиене. Те да не са луди да плащат два пъти, още повече че имат документ от Първа Българска Петролна Компания, черно на бяло го имат...

Колкото до Данчо, той пак разказва истории из шуменските кръчми и пак го черпят, няма да го оставят да умре от жажда я!

Август 2003 г. Шумен

ГОЛАТА ИСТИНА (Житие, кариера и мечтание грешною Палину)

Ох! Ох, мон диьо! Трудно е да си хубава и недостъпна жена, много е трудно! Аз почти успявам. Но още по-трудно е да слезеш от кон на магаре. Аз не слязох, по-скоро устремно десантирах надолу. Неудобно е от шеф на градското кино и кандидат-шеф на медия – градския радиовъзел, да мутирам в селска учителска директорка, някъде там, в забравеното от Бога и далече от очите на Царя село Южно ветрово. Какво по-голямо падение за достойнството ми! Какво по-голямо незачитане на способностите ми! А те, способностите ми, са уникални: 70/60/90, идеал за подражание, като на манекенка! Аз някога манекенка не можах, за съжаление, да стана, но дъщеря си ще я направя! По мое време нямаше училища за манекени и се принудих да потърся друго перспективно училище. Едва успях, трудно макар, но завърших ВПИ и станах учителка по Български език и литература. Филоложка! За правописа и правописа си съм сигурна, едва ли във ВПИ биха могли да ми повлияят или да ме научат на нещо, аз всичко си знам, но все пак сега съм дипломиран учител по БЕЛ. След дипломирането си успях да се включа и в петнадесетдневни курсове за журналисти и впоследствие станах репортер в градския радиовъзел. Занизаха се дни, започнах да правя кариера. После стана Десети ноември, стана Демокрация, появиха се Политиците и Парламента, Избори и други подобни неща, които народът тепърва ще трябва да усвоява, но тези неща на мен са ми присъщи. Разбира се, че кариерата, която следвах стъпка по стъпка с все по-къса пола, с все поувеличено деколте и с други такива крачки, за да успея и стана гранд журналист, тя, кариерата ми пропадна. Не би! Ето ме с десет години по-стара, в безпътица, без кариера и с поувиснали, макар и манекенски, мерки. Въпреки всичко това, аз все още вървя, това в очите на мъжете го чета. Е, щом вървя – да тръгвам!

По това време сред мъжете вървеше Жан – на власт, млад и красив, висок и строен, че и с френско „р“. Кандидатствах и влязох в партията му, в някаква ППО, с най-висшата протекция на общинския партиен секретар. Но не си мислете, че съм била някаква редовна партийка. На нито едно събрание не съм присъствала, да не говорим, че не съм си плащала и членския внос. Партията обаче ме изработи и ме включи в листата за общински съветници на по-челно място дори от партийния

ми секретар. Добре, но това с партията и листата е половината от пътя, който трябва да извървя, до голямата кариера още доста има за извървяване. Впоследствие ме представиха пред кмета на града. Партийният му секретар ни запозна и ме препоръча. Определено мога да заявя, че кметът ме хареса. Той ми оцени интелекта. Такива „дълги“ интелектуални признаци съм имала, че той веднага преценил, че ставам за шеф на градския радиовъзел. Малшанс! Градският радиовъзел имаше титуляр. Някакъв пейзаж, Лахана, Бърдоква. Обмислихме ние с господин кмета план. Трябва да го свалим, като го обявим за корумпиран взяткаджия и да понатиснем нашия министър-председател не само да уволни Лаханата, но и да ме назначи, мен за шеф на радиовъзела. Кметът ме предупреди, че трябва да сформирам комитет от недоволни журналисти, защото не мога да действам еднолично и с тоя комитет да подготвим искането за оставката, което искане кметът ще предаде на Жан. Намерих аз една-две по-така будали, колежки радиорепортерки, хъката-мъката, лижи-мажи, заглавиха ги, подписаха те документ за свалянето на Бърдоквата и вече се чувствах шеф на радиовъзела, че и медиен шум вдигнах. Сложих документа в ръцете на кмета и тръгнахме ние с него към Жан. Тръгнахме по тъмно, пристигнахме по светло и заварихме Стефан. Светло, уютно, неразчистено от барикади. Оня ренегат, Жан, се уплашил от народа и взел, че сдал властта. Ами сега!/? Кой ще ме направи шеф на радиовъзела?! Аз съм БСП, а Софийски и пръста си няма да помръдне за мене след януарското подскачане. Пък и неудобно, медиен шум съм вдигнала и се наложи да коригираме искането за оставка и предложението за нов шеф. Набутахме една от колежките, така де, да не е била чак толкова доверчива. Така хем вълкът сит, хем агнето цяло, а аз встрани от кашата, която забърках. Нека друг да я сърба. Но и аз не съм добре. Ставам обикновен репортер. Невъзможно е на средата на пътя, в началото на кариерата си да се спра. Не и не! Наложил се да позволя на кмета да се докосне до средата, междата на „дългите“ ми интелектуални проблясъци. И ето че станах шеф на градското кино. Върховно, това е върхът на кариерата ми!! Но има и перспектива! Оттук нататък следва София и Държавният комитет за телекинеза и радиолокация. Ето, там ми е мястото, с този „дълъг“ интелект и с тези манекенски мерки. Аз съм топ-гърл. Мина време, дойде есента и това мое кариеристично опиянение свърши. С есента дойдоха кметски избори и осланиха устрема ми. Тия седесари ме убиха! Мразя ги! Провалиха ми живота, бъдещето ми. На изборите кметът падна, а с него се камбичнах и аз. Кметът се прибра при семейството си и бизнеса си, а аз накъде? Моят урунгел ме зарязва,

„писнало му от мене“, и замина да мие чинии в чужбина. Какво ли не опитах, даже се типосах евролява, за да се задържа на повърхността. В резултат останах с дъщеричката си гола и боса, по една фантазия. Само тя ми остана, едничка, дъщеричката, и от малка прилича на мене, пък едни такива интелектуално-манекенски мерки развива, милото копие на мама. Реших – трябва да се живее. Не става въпрос за физическо оцеляване. За това има грижата урунгелът, той всеки месец праща зелено – гущерчета. Как ги изкарва си е негов проблем, да праща, ако иска дъщеря му да има какво да яде. Това ми дава възможност да се представям за сламена вдовица на бизнесмен в чужбина и да се грижа за дъщеря си. Аз имам грижата да получи най-доброто възпитание и образование, което мога да й дам, АЗ с парите на баща й: школа за манекенки, светски маниери и някакъв диплом, по възможност за banker. Приеха я лесно в школата, все пак прилича на мама. Ох на мама бъдещата bankerка! Чудесно, но за да бъде banker, й трябва досие и диплом. Чунким българските bankerи имат дипломи за такива. Но все пак като прецених, че някога в досието ще пише „майка безработна“ или „на свободна практика“, реших да започна работа, а нея да запиша в bankerско училище. Нахлузих късата пола, толкова къса, че изпод нея се подава фантазията ми, надянах си дългите, до над коляното ботуши, така че да подчертават дължината и линията на интелекта и влязох смело в кабинета на шефа на образованието. На него, горкия, му завря радиатора, щом ме видя такава... А щом седнах непоканена и преметнах крак връз крак, светнаха му очичките като на див котарак през март. „Ах, ти диви котарако – помислих си аз – почакай, почакай, хубавичко ме разгледай и ми свърши работата!“ Така че станах директор на училище в село Южно ветрово. И заработих там. Позабрави се сгromoляването ми. Понатрупах и нещо като авторитет. Даже успях, макар и трудно, да вкарам дъщеричката в bankerското училище. Заслужава си усилието. Един ден тя ще бъде bankerка, а аз bankerска майка или поне парите на banker ще харчим. Понаредиха се нещата, потръгна, и нали дъщеричката си ми е умничка и прилича на мамичка, пък и мамичка си е борбена, а и с разкрепостени мерки, заредиха се шестици. Чудесно! Файн! Да, обаче не съвсем. Учителката по литература не била доволна от работата, че и от дисциплината й. А-а-а-а, тя какво иска!? Да спъне кариерата на banker и bankerска майка ли! Охо-о-о-о! Тая няма да я бъде! Да ги нямаме такива! И хайде аз при началството на тая даскалка. Обяснявам на началството, че обстоятелството, че моята дъщеря е без домашни и че има устни забележки за лоша дисциплина и лигаво поведение се дължи на личната завист и

отношение на учителката по БЕЛ. Началството не ще и да знае. Дъщеричката ми се тръшка – класно! Не знаела нищо. А темата, някаква дама с рентгенови очи, някакъв-някакъв Минков. Спокойно бе дъще, съкровището на мама, мамчето е с фантазия! Седнах и прочетох „Дамата ...“, и като се вдъхнових, като се почувствах една ефирна, че тя тая книга – за мене написана, мене описва. Цели шест теми ѝ разработих, на царски пишкови ѝ ги направих. А те, като се получиха едни хубави, че как иначе! Като че ли себе си описях, мечтите си на хартия излях... А тая хубостница, даскалицата, си позволила да я залови като преписва. Какво преписване ма, тъпа даскалке!? Ти кво разбираш от царски пишкови?! Там няма преписване, само вадиш например тетрадка №6 и я предаваш, така се прави, то в тетрадката всичко е написано, даже и номера на класното. От тебе, даскалицо гадна, се иска подписа и една шестица отдолу под темата, за какво преписване ще ми говориш, на мене ли, дето тъй си взех диплома за учител по БЕЛ. И хайде аз пак при началството, че и родителски комитет сформирах, изпитана марка работа, за защита на нашите деца от издателствата на учителката по БЕЛ. И пак при началството. А те с учителката сякаш са си плюли в устата – еднакво ми говорят. Доброжелателни били към детето. Бе, пишете му шест, не му разваляйте дипломата, щом сте толкова добронамерени, майки Терези такива! За каква объркана ценностна система ми говорите. Бедняци такива, пари нямат, за морал говорят! Я ги гледай! И нали съм умна – реших. Защо да не направя така, че да изгонят даскалицата по БЕЛ и аз да стана учителка на дъщеря си. Тогава да видим дали няма да има шест по БЕЛ, пък като вляза в това училище защо да не изместя и директора, убиец на детски интелекти, крадец на ученически дипломи. Да видим, като стана директор, дали дъщеря ми няма да завърши със златен медал. И като почнах да пиша жалби до самия шеф на образованието: така и така, неспособни учители, не познават методиката, не познават дидактиката, не познават материала, не познават тематиката, с объркана ценностна система, страховити, всяват ужас, тормозят децата и учителката по БЕЛ и директорът. Вдигнах началството на образованието на крак и проверки, проверки... Накъсаха ги от проверки. Що мастило се изхаби, що констатации и обяснения се изписаха – варели с мастило. Но пишман да станат и от мене страх да имат. Те не знаят ли коя съм!?

След проверката ме покани шефът на образованието, да ме осведомял за резултатите. Дъщеря ми, чудна работа, въпреки лошата дисциплина, въпреки, че нито едно домашно не е написала, въпреки че я заловиха с царските пишкови, оная „самарянка“, даскалицата, да вземе да ѝ

пише шест. А оня мазньо, шефът на образованието, като ми зачупил пръстчета и като ми каканиже: „Вие ни подведохте с жалбата си, голата истина, неудобно е някак, госпожо, да ви кажа, но голата истина е, че проверката установи: вашата жалба е абсолютно неоснователна и вашата...“ Усмихнах му се предразполагащо, насърчително и му казах: „Почакайте, щом държите на голата истина, ето ви я!“ И смъкнах полата и блузата. Под тях бях по нищо. „Ето, това е голата истина, възползвайте се от нея и направете, каквото трябва“, тоест каквото искам аз. Ето така успях с голата истина – като една истинска ефирна дама с рентгенови очи. Жалко, че не съм една от тях, от ефирните, нямам техните пари, тяхната власт, но веднъж включва ли се сред тях, като орел ще забия нокти, като булдог ще захая, и пускане няма, няма! Искам да съм една от тях, от тези с парите, които вчера бяха на власт, които са днес на власт и които утре, независимо от всичко, ще бъдат на власт. Ето, това е голата истина! И добре че успявам, да я внуша на детето. Иначе какво го чака?! Учителска диплома, мизерна учителска заплата! Това пари ли са!? Това живот ли е!? За голата чест днес кой живее? аз не искам така! За себе си и за детето си не искам. За другите не знам! Да се спасяват поединично...

Р. С. Всяка прилика с действителни лица и събития е случайна!

09. 07. 2002 г. Шумен

СЛЕД ПИЯНСТВОТО НА СЕЛСКИЯ КМЕТ

Най сетне станаха изборите, в които ние, истинските демократи, победихме, избори, за които с цената на всичко се готвихме и от които толкова много получихме: цялата власт без остатък и при това с импотентна опозиция...

Да станеш селски кмет, и то на две села, не е шега работа, ама да те изберат с 80% от гласовете, си е направо върха. Ами как не, то и опозицията взела, че се объркала и гласувала за мен. Ето така, кой не повярва – аз най-малко, избраха ме за селски кмет. Млад идеалист, наивник на 25 години, втурнах се да оправям света, че и двете села. Резултатът от това оправяне е, че развалих себе си, опадаха ми зъбите, порасна ми коремът и ми окапа косата от нерви. Работата като кмет не ми тежеше, бях професионално подготвен още от времето преди Десети ноември, когато кметовете се назначаваха. Дори мога да кажа, че се опивах от кметската работа, от властта, от възможностите, които тя дава. Така че бях нещо като хронично пиян, но в крайна сметка изтрезнях. Изтрезнях от студения душ, с който ме заля селянинът. Отрезви ме андрешковщината, хитърпетърщината и байганювщината на селянина, когото ние, властниците, принуждаваме да хитрува, за да оцелява. Отрезвен с тежък махмурлук, намразих професията на властупражняващия. Тя ме сблъска с грозното във властта, с nihilистичното ѝ отношение към българския гражданин, превръщайки го в поданик. Не можейки да простя на себе си и на власта, изпълнението на мандата ми се превърна в низ от неприятности, днес неприятни спомени, от които бягам, единствено пазя добрия спомен за хората, с които работих, и за веселия Хитър Петърски номер, който тези мои хора ми погодиха...

От пазара изчезнаха цигарите. Обвиняваха руснаците, че ги изкупили, за да платят с тях вътрешния си дълг към руския народ, натрупан за 80 години съветска власт. Обвиняваха турците, че ги изпушили за 500 години османско присъствие на Балканите. А че присъствието им е вече 700 години, никой не се сети. После обвиняваха производителите, после търговците, даже преработвателите. Никой обаче не потърси вината в пушачите, които ги изпушиха. Изпушиха и държавния резерв, изпушиха и валутния резерв и натрупаха външен дълг в размер на трилиони тонове цигари, изпушени на муфта във от България. Така си е, нали е казал селянинът, муфта рак не хваща, не хваща – ама хвана. Хвана рак не, ами

по-лошо – хидроцефалия. Едни големи глави, едни властници, да се чудиш от кое партийно бюро ги извадиха. И понеже ги извадиха от партийните бюра, те се наредиха в бизнеса, а ние стоим без цигари. Макар и кмет, селски първенец, дето се вика представител на държавната власт, аз заклет пушач останах, като хиляди други без цигари. Солидарен с жадния за цигари страдалец, в една хубава събота реших да не пуша, не пуших ден, не пуших два, ама на третия, като ми се допуши, че и уикендът свърши и трябва да се ходи на работа. В понеделник бях на работа без цигари, разбира се. Пообиколих мегдана, дано някой се натегне и да ме почерпи с цигара, пък то няма никой, като че ли събор има в село и всички се изпокрили, да не би гости да им дойдат. Влязох в магазина, сред празните рафтове, полегнала като Тудора от песента, румената магазинерка изцъка с уста – няма цигари. Над нея въздушната струя от вентилатора поклащаше лозунга: „Нармаг – благоденствие и търговия.“ С две думи, цигари няма, само благоденствие за хидроцефалите. Дълго обикалях из селото, докато срещнах бай Колю Кулаксъза и с кметски маниер му прибрах цигарите, след което забързах да търся огънче на работното си място. Нахълтах в кметството, там секретарката и сътрудничката ми прияха кафе и обменят ценни идеи по проблемите, свързани с възможността да платиш ток, вода, телефон, парно, дрехи за децата, храна и прочие неща от заплатата си, без да си хидроцефал или касоразбивач. „Де е Запрянка?“ – запитах унесените в разговор чиновнички. „Свърши си работата за днес и я пуснах“ – отвърна моята сътрудничка Дечева. Ядосах се. „Тогава ти, моят сътрудник, дай ми кибрит или запалка!“ – и като трактор през угар преминах и влязох в кабинета си...

Там вътре, в моя кабинет, видях нещо, което не го побра изтормозеният ми от тютюнев глад мозък...

Седнала на креслото ми, метнала крак връз крак, лапнала димяща цигара, Мара К. разлиства върху бюрото седмичния ми план-график. Опонентката Мара К., която след изборите подготвя подписа против мен, Мара К., която ми измисля пиянски, к... и прочие изпълнения върху кметското бюро. Мара К., която като импотентен сладострастник иска властта, но не може, а и не знае как да я консумира. Същата тая Мара К. Пуши, и то на бюрото ми. Кой я пуснал, кога я пуснал? До края на мандата си не разбрах, а и не посмях да питам, но в този момент не ми беше до такива подробности. Потреперих, припламна ми под краката, косата ми се накавърчи. Аха да стане голям скандал. Но трябваше да се овладее, не биваше да изтърквавам изтормозените си от тютюнева жажда и кметски неволи нерви и побързах да изляза. Навън подишах дълбоко и

след като поразсъждавах, реших, че вследствие на липсата на цигари халюцинирам. „Невъзможно е, да е вътре, и то Мара К. да се ровичка из книгата ми, кой ще я пусне? Халюцинирам! Сега ще се разбере.“ Такива бяха мислите, които ме задвижиха отново към кабинета ми. Отворих вратата, надникнах вътре, а вътре Мара К. Същата ми изръмжа: „Ще влизаш или не? Трябва да се чука!“ – скълца ме като праз лук с последната си реплика Мара К. „Трябва да те чука магарето на комшията тебе, а вие ще се редите на опашка пред бюрото по труда!“ – изръмжах на нелоялните си служителки, излязох от кметството и така хласнах вратата след себе си, че три дни след това майсторът дърводелец още не беше я ремонтирал, не съм сигурен дали от удара, или защото Данчо В. не можеше да изтрезнее седем дни в седмицата. Поразходих се из селото, намерих огънче, запалих цигара от бай Колювите, поуспокоих се и отново влязох в кметството. Мара К. беше излязла вече да събира подписи срещу мен и да разказва как съм унищожил държавата – в нейните уста счупването на вратата беше опит за държавен преврат. Секретарката и сътрудничката ми, гузни, побързаха да ми предложат чаша кафе. Приех благосклонно, лапнах цигара и попитах: „Дечева де е огънчето, което бях поръчал да го намериш?“ Огънче, разбира се, нямаше, от което на мен ми призля, защото има ли нещо по гадно от това, да поднесеш на шефа си чаша кафе без цигара, естествено има – чаша кафе със захар без цигара. Бях ядосан, обиден и зле настроен към служителките си, в главата ми се въртяха планове за кардинални кадрови промени, но все пак рекох уж на шега: „Чуйте какво ще ви наредя, заповед, която ще е устна. От утре вие, Дечева, като мой сътрудник, понеже получавате заплата, за да ми сътрудничите, винаги трябва да имате в дамската си чанта цигари, а вие, Анкова, задължително да носите в дамската си чанта кибрит или запалка. Мои нелоялни служителки, ако не бъдете усърдни и лоялни, ако не сте мои верни хора, наистина ще се абонирате в бюрото по труда!“ Гаврътнах си с презрение кафето и излязох от кметството. Бях решил, че за днес, за такава заплата, толкова нерви стигат...

На другия ден в магазина пак нямаше цигари, за сметка на това имаше писмена жалба за тази нередност и аз бях длъжен да й отговоря, и понеже, а и най-вече защото аз, кметът, няхах цигари, се обадох в търговската кооперация, наругах председателя и му заръчах, ако на следващия ден няма цигари, да ходи по полето, да събира конски и магарешки Ф; да ги пакетира, но цигари да осигури! В яда си не съм усетил кога са пристигнали Дечева и Анкова, но ги чух да изпращат прислужничката за пресата. Работният ден беше започнал, обещаваше да бъде много

дълъг, без цигари, значи отвратителен, още повече че имах изостанала работа от предния ден. Реших, че няма накъде повече, въздъхнах и се залових за работа. Вече се бях вгълъбил, когато вътрешният телефон извъня, обаждаше се секретарката, тя сервилно помоли за аудиенция, имали някакъв концептуален въпрос, който искали да обсъдят с мен. Изръмжах ѝ да влизат, на вратата се почука и те нахълтаха. Нахални, непокорни, без да съобразяват чувствата, които излъчват погледите им, с кметската ми персона, с властта, която олицетворявах. Жестукулирайки, секретарката носеше поднос с кафе и отворен пакет цигари, от който се показваше цигара, сътрудничката носеше дамски чанти, а прислужничката носеше вестниците и писмата от пощата. После сътрудничката ми Дечева сложи чантите на заседателната маса пред бюрото ми, поднесе ми чаша кафе и ми подаде цигара, след което демонстративно си прибра цигарите. Веднага след това секретарката извади запалка, даде ми огънче и я прибра, ред беше на възрастната прислужничка, същата, която беше лелка в детската градина, докато бях пръв палавник там, същата тя беше прислужник в училище и изгаси пожара, когато аз запалих училището като ученик, нея извиках след изборите и я направих прислужничка – доверен човек на кмета, та тя ми поднесе пресата и рече: „Сигурно си нямал пари за цигари и кибрит, заръчал си, ето ти цигарите, ето ти кафето, ето ти огън, ако той не ти стига, може да ползваш и този, дето гори из под задника ти, ама трябва да се яде“, след което мълчаливо трите се изнизаха заднишком с ниски поклони... Бях потресен, мълчах, чувствах се принадлежен към хидроцефалите, а вътре нещо в мене клокочеше, ръмжеше и в същото време се смееше доволно, ето какво е злоупотреба с ВЛАСТ и ето защитната реакция на поданика, на българския Гражданин, на Селянина, който „на маскара става, но на маскаратата урок по маскърлък дава...“

Не, не си мислете, че подадох оставка – чак толкова смел не съм. Пък и всъщност нищо лошо не се беше случило. А и от кметска заплата човек отказва ли се?...

Този епизод от кметуването ми, който завинаги запомних, беше причина да се откажа от кариерата, това беше и изтрезвяването ми. Има го Българския Гражданин, жив е, и вий с големите глави, хидроцефалите, да сте живи, идват избори, след тях идват нови и винаги ще има избори, както и вас ще ви има винаги, защото не можеш да упражняваш власт и да останеш чист! Властта цапа! Особено ако си склонен към изпусчане и наакване. Но винаги ще я има и защитната реакция на Народа.

2. 06. 2001 г.

КАТАСТРОФАТА

„Какво ли правя в тази мръсна кръчма? Какво правя сред тия хора – ухилени пияни муцуни, себедоволни като... Наздраве, наздраве!... И аз съм като тях. Ето, мълчаливо им се усмихвам, казвам им «наздраве», сигурно съм един от тях. Как можах да стигна дотук? Какво?! Какво ми говорят тия всичките едновременно? Какво искат от мене?! Чакай, чакай! Всички си били разказали историите, само аз съм мълчал като д... Какъв речник! Значи така! Всички искат да им поръчам питие и да съм им разкажел историята на живота си... Защо ли пък не! Нека да чуят историята ми. Всъщност наистина с какво ли се различавам от тях? Просто един от тях ще си разказва историята – аз...“

– Сервитър, ако обичате, моля, поднесете на господата и дамите питиета! Но защо ставате вие? Ах, псевдонимът ви бил такъв. Нямах предвид вас. И така, ако сме готови, мога да започна своя разказ. Преди около две години завърших образованието си, специалност държавен мениджмънт, в Юридическия факултет на СУ. Кандидатствах на няколко пъти за работа, но поради една или друга причина кандидатурата ми пропадеше. Докато преди малко повече от година кандидатствах за директор на О-ската болница. Тя макар и много голяма, не беше областна, далече е от населени места, и както впоследствие разбрах, била в положение на необявен фалит. Навярно заради този факт нямаше други кандидати за длъжността... Да, господине, аз съм директорът на болницата, да същият, на когото казват Лорда. Защо ми казват така, не зная, може би защото съм млад и може би защото като студент се издържах като фотомодел или може би заради маниерите и стилното ми облекло, но заслугата за това се дължи на възпитанието, което съм получил от родителите си, а тази заслуга е изцяло тяхна...

Получих назначението и от здравното министерство ме свързаха с временно изпълняващия длъжността директор. Колегата, с когото разговарях по телефона, явно много се зарадва, навярно бързаше да се освободи от бремето на управлението на болницата, защото предложи да изпрати служебната кола, за да ме вземе и докара чак от столицата. Разбира се, че отклоних предложението, но се уговорихме да тръгна със следващия влак и колата да ме чака на ЖП гарата в областния център... Питате защо съм толкова обстоятелствен? Това е, за да мога да ви въведа в историята.

Всъщност моята история започна на гарата. Тук ме посрещна шофьорът на служебния автомобил. Пътувах заедно с приятелката си от студентските години, за която възнамерявах да се ожена. Качихме се в колата, бяла лада, минахме през Областната дирекция по здравеопазване, където се представих на ръководството. Там впрочем нямаше директор-титуляр, очаквах се конкурси, които заради предстоящите избори бяха отложени и директора беше с временно назначение. След представянето тръгнахме за болницата. Няма да ви описвам вълнението и нетърпението си. По пътя обясних на шофьора, че не съм привърженик на високите скорости и той веднага съобрази скоростта на автомобила с моето предпочитание. Тъкмо навлизахме в прохода Боаза, когато ни изпревари автобус „Чавдар“, от тия, които ги произвеждат в Ботевград. Тази моя история започна в късната зима или по скоро рано на пролет, пътят беше мокър, хлъзгав, ето защо не се учудих, когато няколко минути по-късно видях на един много опасен завой преобърнатия автобус. Разбира се, веднага наредих на шофьора да отбие встрани и да спре, за да помогнем. Бързо излязох от колата и се затичах към автобуса. Жертви нямаше, но имаше няколко леко пострадали, охлузени, натъртени, ето защо веднага помолих шофьора на служебната кола да се свърже посредством радиостанцията с подведомствената ми болница и да повика линейка. В този момент една жена, над средна възраст, започна да стене, като държеше охлузената си глава с видима подутина, и припадна. Уплаших се и викнах на шофьора, който разговаряше с групичка от пасажерите на автобуса, да се свърже с болницата отново и да каже да побързат. Шофьорът обаче извади чанта за спешна медицинска помощ от багажника на колата и ми обясни, че в автобуса пътували и няколко медицински лица, които идвали на смяна в болницата, дори ми ги представи, но от всички запомних д-р Николаев – гл. лекар на болницата и д-р Томов – рентгенолог. Видимо притеснен за здравето и живота на припадналата, помолих да отложим официалностите за по-късно и да обърнат внимание на болната, което според мен е по-важно. Д-р Николаев извади слушалка, апарат за кръвно и още нещо от медицинската чанта, насочи се към болната, която лежеше на тревата, и поиска от шофьора някакво одеало, за да сложат болната. Докторът не беше стигнал до нея, когато някаква попрехвърлила средна възраст, модно облечена хубавица в минижуп, бързо бръкна в медицинската чанта, взе нещо оттам и затича към лежащата жена. Докато разберем какво става, ѝ направи инжекция, след което дойде при мене, като ме нарече „шефа си“, и се представи като лекар – ортопед д-р Симова. Тя се опита да завърже разговор,

като обясни, че не могла да изтърпи тутлявенето на колегите си и взела бързо необходимите мерки. Начинът, по който докторката говореше и в същото време явно опитваше лек словесен флирт с „шефа“, с който току-що се е запознала, ме подразни, особено неприятен ми бе маниерът ѝ да завива на пръста си къдрица от косата си, докато говори. Побързах да прекратя разговора и наредих на шофьора да сложи пострадалата в колата и да я откара в болницата. Помогнах му да я натовари и се дръпнах встрани с приятелката си. Служебната кола отпътува, като шофьорът каза, че ей сега ще се върне за мене. Отдръпнахме се с Деси, приятелката ми, и започнахме да коментираме ситуацията. Нежна и свръхчувствителна, тя бе притеснена за болната, но се надяваше, че навременната помощ, оказана от симпатичната, според нея, лекарка и благообразния главен лекар ще дадат резултат. Помъчих се да я успокоя и прехвърлих темата на разговора върху причудливите форми на планината, красотата на Балкана, запенилата се от бързана Камчия, искриците светлина, капещи между клоните на огромните борове, и всички красиви неща, които вълнуваха нежната природа, на току-що дипломиралата се художничка. Докато ние с Деси си говорим, медицинските работници от автобуса се бяха събрали на групичка и ни коментираха неприкрито, така че неволно чух част от разговора, касаещ фигурата и облеклото ми: в кои модни списания са виждали снимките ми: нежната фигура на приятелката ми и изказваха предположения за взаимоотношенията ни. Тогава за първи път чух псевдонима, който получих впоследствие като ръководител на болницата Лорда. Някой, мисля че беше попрезрялата хубавица, подхвърли, че съм изглеждал като наследник на стар английски аристократичен род. Струва ми се, че дори тя подхвърли на компанията, че с удоволствие би „свалила и изчукала такова парче“. Неволно чуто от разговора ме подразни и бях готов да реагирам остро, но пристигна колата. Шофьорът ми обясни, че срещнал линейката и прехвърлили там болната. Обясни също, че се свързал с КАТ и с Пътнически превози, които щели да изпратят друг автобус. Предложи да тръгнем. Докторката хубавица се самопокани да пътува с нас. За да изтърпя нежеланата компания, поканих главния лекар д-р Николаев... В болницата ме посрещна временно изпълняващият длъжността директор и мой заместник д-р Ивайло Бръчков. Заместникът ми, симпатичен, топчест, енергичен човек, побърза да ни настани двамата с Деси в директорския апартамент на болницата. Този мой първи ден в моята болница мина много бързо, без да запомня нищо, освен добродушието на заместника ми Бръчков, който ми допадна инстинктивно. На другия ден рано бях в кабинета си,

повиках Бръчков и започнах да се запознавам с кадрите и състоянието на болницата. Четейки преписките, бях неприятно изненадан от протеста на Инспектората по просвета срещу д-р Симова. Изразявах недоволство, че е издавала медицински бележки за освобождаване на ученици от училище в промишлени, според просветните чиновници, количества. При обиколката на болницата впечатление ми направиха много неща, но отношение към историята ми има оплакването-донос от рехабилитаторите срещу д-р Симова, която била ползвала апаратурата за нагревки, за да придобие слънчев загар. След обяда използвах времето за запознаване с финансовото състояние на болницата. Бях шокиран от финансовия колапс, който констатирах. Трябваше да се набележат спешно спасителни мерки, болницата беше на път да умре. От месеци неплащани сметки за ток и вода, огромен дълг за телефони, неуредени отношения с „Аптечно управление“. Непостъпили субсидии от републиканския и общинските бюджети. Трябваше да изготвям две програми: програма-минимум за ежедневното съществуване на болницата и спешното решаване на отлаганите плащания и програма-максимум за развитието на болницата в перспектива. Изготвянето на планове отложих за следващия ден, защото, както ме информира симпатичният дебеланко доктор Бръчков, в края на работния ден имало насрочена по повод моето пристигане дружеска колегиална почерпка. Банкетът, каквото всъщност беше мероприятиято, ме отегчи, но на него успях да видя в неприкрита светлина много от подчинените си. Както се казва: *in vino veritas*. Съвсем естествено е, че бях център на внимание, и се наложи да задоволявам любопитството на моите подопечни, като отговарям на въпроси свързани, със скромната ми персона. Апропо, въпросите бяха глупави и непрофесионални, най-вече свързани с дейността ми като фотомодел. Колко пари съм бил печелел като такъв и защо съм се съгласил да дойда в забравения от Бога край. Медиците не можеха да си обяснят как човек като мен, на когото жълтата преса предвиждала бляскава кариера, зарязва столицата и възможностите, които тя дава за кариера и започва работа в глухата провинция, забравена от Бога и правителството. Не останах дълго на дружеското мероприятие, не можах да се почувствам член на този дружески кръг...

На другия ден бях неприятно изненадан от секретарката си, която се опита да пробута за одобрение разхода за банкета, тоест дружеската почерпка се превръща в служебен банкет. Естествено че, реагирах остро, не обичам да ме лъжат, и след като й заявих, че това деяние ме кара да се замисля над нейната бъдеща кариера под мое ръководство, тя се

разплака и си призна, че винаги така постъпвали. Това „винаги така“ ме смути и ме накара още веднъж да прегледам документите, които бях подписал. Бях изненадан, като видях, че в купа хартии, подписани от мен има акт за смърт. Наредих да повикат д-р Бръчков и впоследствие той ми обясни, че това е мое задължение по закон – аз като длъжностно лице по гражданското състояние в болницата трябвало да подписвам актовете за раждане и смърт. Тогава пожелах да видя заключението на патологоанатома. Такова нямаше. Озадачен, запитах секретарката защо няма заключение. От нея разбрах, че патологоанатома отказал да подпише заключението, написано от лекуващия лекар. Той подготвил друго, основаващо се на аутопсията, което пък лекуващият лекар отказал да подпише. Наредих въпросните двама незабавно да дойдат при мене с докладите си. По време на обясненията им избухна грандиозен скандал, тогава ги помолих и двамата да излязат навън, за да се успокоят и след пет минути да влязат при мен и свързано да ми обяснят за какво точно иде реч. След пет минути научих, че става въпрос за смъртта на онази жена, която пострада завчера при катастрофата, на която станах свидетел. И двамата бяха единодушни, че смъртта на жената беше вследствие направената ѝ от д-р Симова инжекция, но лекуващият лекар се опитваше да прикрие некомпетентността на докторката, воден от криворазбрана колегиалност и интимните си отношения с въпросната лекарка. Това, последното, го заяви възрастният патолог, но беше контриран с обвинението, че е вбесен, защото не успял да си получи, каквото си търсел от доктор Симова. Тук нервите ми не издържах и изгоних от кабинета си и двамата, след което свиках съвещание с всички служители, заинтересовани от случая, включително завеждащите отделения, главният лекар, завеждащите административни служби и прочие ръководни служители в болницата. На съвещанието стана ясно, че недостатъчната компетентност на виновната лекарка, нейната небрежност, прибръзаността ѝ, алчността ѝ, подкупността ѝ и още много неща отдавна са направили невъзможно оставането ѝ на работа в болницата.

Понеже бях нов, не я познавах, от добродушие предпочетох да не я уволня, както предлагаше колегията, вместо това я поканих да напусне по взаимно съгласие...

Така влязох в болница и така започнах трудовата си кариера като мениджър на държавно учреждение. Разбира се, веднага изготвих споменатия по-рано план-минимум. Неговото изпълнение стабилизира положението на болницата. По-късно успях да освободя болницата от неколцината некомпетентни и комерсиални лекари, така че за по-малко

от година време доверието в компетентността и професионализма на лекарите в болницата беше възврънато. Вследствие на това и на стабилните финанси болницата стана авторитетна и предпочитана за лечение на пациенти от цялата страна. Това ми даде възможността да изготвя плана си максимум. В него предвиждах болницата да прерастне в национална, многопрофилна болница за активно лечение, рехабилитация и почивна станция. Способните, прочули се вече лекари, уникалното положение на болницата, далеч от населено място, разположена в уникално природно кътче, както и финансовата стабилност и порасналият авторитет на болницата, ми даваха основание и сили за изготвянето и бъдещото изпълнение на този план. От само себе си се разбира, че работата ме беше погълнала изцяло, мислех само за нея, станах нервен, раздразнителен, спях лошо и всичко беше за сметка на общуването ми с Деси. Не намирах време за нея, почти не говорехме, интимните ни отношения бяха на ниво „служебна ласка“, по моя вина, разбира се. Бях отдаден изцяло на болницата, на плана за нейното развитие на амбицията си за кариера и на реваншизма, който ме беше обхванал, за да се докажа на софистици, които ме бяха забравили и отхвърлили от столицата. Всичко друго нямаше вече значение. Истината бе, че столицата ми липсваше, липсваше ми средата, приятелите, театрите, киното, операта, кафенетата, дългите нескончаеми разговори на приятни интелектуални теми и онова интелектуално интимно докосване на интелигента със столицата...

В такава обстановка изготвих проекта си и заминах за областния център по здравеопазване, да го внеса за одобрение, а оттам да го препратя, вече одобрен на регионално ниво, в Министерството на здравеопазването.

В центъра отново имаше нов шеф, ново назначение, както навсякъде в страната след избори; всички ръководители на апетитни държавни учреждения бяха помитани от определена по цвят метла и бяха назначавани удобни за управниците хора. Шуробаджанашина! Бях наясно, че от новия шеф зависи одобрението на проекта на „живота ми“, ето защо влязох при ръководителя на областното здравеопазване и мой пряк ръководител и работодател, според новата нормативна уредба, въоражен, както се подобава, не само с папките по плана, но и с кутия шоколадови бонбони и тригълна ръбата бутилка шотланска ракия. Новият шеф беше в кабинета си и ме прие незабавно, оказахме се стари познати, името му беше д-р Симова...

– Да не повярваш – каза тя – как се въртят времената, та за какво си дошъл, мой скъпи Лорде!

И сега помня думите ѝ, интонацията, чувствеността, която вложи. Затворя ли очи този глас прозвучава в ушите ми и ме кара да потръпна от отвращение – отвращение от себе си.

Обсъждането на проекта ми и „моего бъдеще“ тя отложи за вечеря, вечеря в ресторанта на тризвездния градски хотел, там било по-удобно, все пак така се решавали големите проекти на бъдещето. Съгласих се, нали проектът на живота ми зависеше от нея. Изпрати ме със многозначително стискане на ръце. Няма да ви занимавам със смущението си и хилядите други чувства, които ме обзеха. Те не са ваша работа...

Вечерята започна с въпрос, който тя ми постави, въпроса на Хамлет: "Да бъдеш или не..." и поведе светски разговор, в който се поставах да взема живо участие, макар че много-много не ми се отдаваше. Този разговор се свеждаше до следното: „да вървим да си лягаме“. Разбрал каква е цената на нейното одобрение, подтикван от огромната си амбиция, мълчаливо се съгласих да платя тази цена. Дори не мислих, просто се напих до безпаметност...

Проектът беше одобрен, около него се вдигна много шум в Министерството на здравеопазването, одобриха го и европейските ни партньори и го финансираха. С доктор Симова бяхме в много добри отношения и понеже минах за нейно откритие, проектът ми ѝ даде възможността за кариера в столицата, от което тя се и възползва. Мълвата за цената на моя успех стигна до Деси, в нищо не ме обвини, само ме погледна с красивите си тъжни очи, бяха насълзени. После си замина. Не ме разбра, а като не ме разбра, не можа и да ми прости. Днес не се разбирам и не си прощавам и аз. Не тръгнах след нея. Големият успех ми предстоеше. Той, разбира се, дойде, не закъсня и нищо от сладостите му не пропуснах, нищо от тях не си спестих. Много пари, командировки зад граница с д-р Симова заедно, скъпи коли, големи апартаменти, вили в планината и на морето, изгоден брак с докторката. Кариера! Но в кабинета си имам една картина, недовършена:

Планина, борове и от клоните на борове капе светлина...

Деси!... Аз разбрах и търся големите ѝ тъжни, насълзени очи, виждам ги, виждам ги в чашата с червено вино, виждам ги в картината, която ми остана от нея, там, зад борове, от тях, от очите ѝ идва светлината, която капе като сълзи по клоните.

Аз разбрах, но е късно.

Дали е късно?

18. 06. 2001 – 26. 09. 2003 г.

МОЯТА ИСТОРИЯ

Седях в кръчмата и слушах историите на кръчмарския интериор. Бях попаднал случайно в тази кръчма, в този град, сред тези хора. Дори си мисля, че случайно съм се родил в тази държава и в този век. Седях си, слушах историите на тези, всякакви хора, смях се с тях и плаках с тях. Бях трогнат, покъртен, уплашен и развеселен едновременно. Вътрешно възкликвах: „Боже в какви времена живеем!“

Когато всички млъкнаха и ме загледаха, очаквайки моята история, неистово се притесних, но реших да пробвам с една история. Една история, която се надявах и надявам да събуди дремещата човешина, ако я има още жива. Ето тази история, която се е случила през далечната 1984 г., през месец май, някъде в степите на средна Азия, територия на бившия Съветски съюз. Представете си...

Степ, равна, безкрайна и жълтозелена, с каменистосиви петна на хълмовете си. Слънцето – огромна огнена костенурка, която бавно, съвсем бавно изпълзява изпод покрова на нощта и започва да се катери, нагоре, напред. Стадо джейрани пасат в северното подножие на невысока могила. Могилата на някой хан, владетел, споменът за когото времето е изтрило. Джейраните пасат там, защото могилата скрива тревата от лъчите на безпощадното слънце и все още тревата е зелена и сочна. Изведнъж всички животни спират да пасат и започват да гледат нагоре към върха на могилата. Джейраните са неподвижни, като омагьосани каменни статуи. Слабият полъх на вятъра довява до тях непознати миризми и шум. Тук в степта непознатото е страшно, то е заплаха. Животните гледат неразбиращо как тревата на върха на хълма се издига, земята се раздира и от процепа се показват големи рога, рога, които завършват не с остри върхове, а с големи изцъклени очи. Ужасени, степните антилопи се хвърлят в стремителен бяг далеч от страшното чудовище. После от върха се чува човешка реч, глас, който стегнато и отсечено рапортува: „Другарю генерал лейтенант, стереотръбата ви е издигната, началото на учението е дадено, време до зрителен контакт със самолетите – 2 минути.“ Върхът на могилата е наблюдателен пункт, а отмятането на камуфлажната мрежа и поставянето на стереодалекогледа са човешките, по-скоро военни действия, които прогониха животните. Група офицери излизат от вкопания блиндаж и уставно следвайки старшия по звание и длъжност, се насочват към стереотръбата на генералския далекоглед.

Всички държат в ръцете си бинокли, химикали, бележници, ежат се като петли, готови са да дебнат и най-малката грешка на участниците в започващото учение, за да могат на разбора след учението да блеснат пред старшите с академичните си военни познания. Лекият утринен ветрец носи далечен шум, който доближава постепенно и нараства в грохот на ниско летящи тежки самолети. Като по команда офицерите вдигат биноклите до очите си, генералът се навежда към стереотръбата, настройва я и започва да следи самолетите. Те са тежки военно-транспортни илове, придружавани от звено изстребители за охрана. Иловете прелитат над наблюдателния пункт, захождат и после от тях започват да се отделят малки черни точки, които стремително политат надолу. В биноклите тези точки придобиват човешки форми, над които разцъфтяват бледожълтите цветчета на огромни маргаритки – парашути.

Десантна част е започнала учение. Съвместно учение на СА и БНА...

Вниманието на генерала е привлечено от един парашутист, може би последният, който скочи. Парашутът му е с неправилна крушовидна форма и стремително пропада надолу. „Но какво прави той? Отваряй запасен!“ – крещи генералът. Сякаш чул заповедта, пропадащия надолу парашутист отваря запасния парашут и го изхвърля силно встрани и нагоре. Въздушното течение грабва току-що отворения парашут, издига го нагоре, но не успява да го изпълни, дори напротив, усуква го около главния, така че двата парашута взаимно се погасят и увисват. Парашутистът полита със страшна скорост все по-надолу, все към земята. Преминава и изпреварва всички в устрема си. „Край, загина момчето“ – виква генералът и се отдръпва от стереотръбата, нежелаещ да гледа смъртта.

– Гледайте, гледайте! – крещи млад капитан и забравил от вълнение за субординацията, тика големия си морски бинокъл в ръцете на генерала. Генералът машинално поема бинокъла, фокусира и вижда. Друг парашутист, който е останал по-високо нагоре, се е освободил от парашута си и пикира стремително надолу към своя другар. Настига го, блъска се в него и го обхваща с ръце и крака. В ръката му проблясва нож, прерязва коланите на усуканите парашути, излита над главите им и се разтваря парашут. Секунда-две по-късно двамата прегърнати парашутисти се изгубват от погледите и се скриват във високите треви на коилото.

– Линейка, ама живо! – крещи щастливо генералът, търчейки стремглаво надолу по хълма, без да се съобразява с побелелите си коси. Скача бързо в джипа си, показва посоката на шофьора и продължава да

крещи възбудено: „Карай бързо, там един от българите ... двама с един парашут ... ще оцелеят! Карай бързо, карай!“ Шофьорът надува докрай джипа и се носи начело на кавалкадата от шабни автомобили, които бързат в посоката на генерала. Пристигат и генералът скача, без да чака пълното спиране на автомобила, той бяга към двете момчета. Едното лежи възник и непогасеният парашут го придърпва, издувайки се от лекия напор на вятъра. Другото момче е седнало, прегърнало е коленете си и плаче. Генералът го вдига, избърсва сълзите му, тиква му в ръцете автомат и му виква: „Бягай, настигай колоната, воювай и за двамата!“ После прикляка над лежащия войник. Момчето е в безсъзнание. На два-три пръста под лявото коляно, пробила плътта и плата на униформения панталон, стърчи острата ръбата кост. От раната на фонтани струи кръв. Възрастният човек потръпва, но вади финския нож на пострадалия, реже въжетата на парашута, за да освободи войничето. След това с парче от тях пристяга лявото бедро, кръвта се успокоява и сега съвсем леко струи. Дотичват лекари, избухват встрани генерала, слагат пострадалия войник в носилка и поемат към линейката. Другият парашутист, все още замаян от докосналата го с крилото си смърт, стиска автомата и плаче. „Ще се оправи ли Графа? Той ми спаси живота.“ Внезапно генералът виква на лекарите: „Чакайте!“ – доближава до носилката, сваля иглата от вратовръзката си и я закачва на войнишката куртка. Маха с ръка на лекарите, „тръгвайте“, и гледа с мълчаливо признание лежащото в носилката момче. Признание за стореното и съжаление за невръчения медал. После отива до другото момче, подбутва го към веригата. Оттам се носи сухия трясък на калашниците, атакуващите десантчици са захапали предния край на противниковата отбрана. Генералът гледа към веригата на атакуващите бойци, гледа след бягащото, за да ги настигне момче, гледа ги и навярно вижда себе си – млад лейтенант в една истинска война, вижда и другарите си, и живите, и мъртвите, и тихо започва да си тананика една стара немска войнишка песен: „Имах аз един приятел, подобър не ще намериш ти!“ Отива и сяда в джипа. Нарезда да го откарат в наблюдателния пункт...

Учението продължава, трещят автомати, свирят минохвъргачки, грозно трещят оръдия. Учение! Съвсем като на война...

Две седмици по-късно, пак там, някъде в СССР, във Н-ската военна болница дойде генералът, беше дошъл да види парашутиста със счупения крак. Донесе му праскови и грозде. Не обърна внимание на никого, от суетящите се около него офицери от медицинските части на СА. Поговори си с десантчика, интересува се боли ли го крака, изрази

неодобрението си относно тънките контешки мустачки, които войничето беше пунало. После си замина. След генералското посещение обръщаха специално внимание на българското войниче. Навярно генералът беше разказал как, при какви обстоятелства то си е счупило крака. Особено често при парашутиста идваше лекарката, капитан от медицинските части, младо русоляво момиче с чудна усмивка. След два месеца дойдоха български военни лекари, взеха войничето и то си замина. Лекарката-капитан много плака. На раздяла тя му подари контешки бастун със сребърна топка...

Една година по-късно две момчета лежах на офицерския плаж във Варна, препичаха се на ленивото слънце и се любуваха на приятелките си, които цапкаха из водата. „Графе, хайде във водата“ – провикна се една от тях. „Ида, Дани, варда! Високопроходимата пехота идва варда!“ – провикна се едното момче, после скочи и почти без да се подпира на контешкото си бастунче, и почти без да куца, хукна към водата. Там запляска срещу момчетата, подгони ги, разлудува се, после прегърна тази, която нарече Дани, целуна я и захвърли навътре в морето бастуна...

Беше мирно, безгрижно, лениво лято...

12. 01. 1997 г.

КРАЙ

© 2003 Красен Шидеров

Източник: <http://bezmonitor.com>, ноември 2003

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2821>]